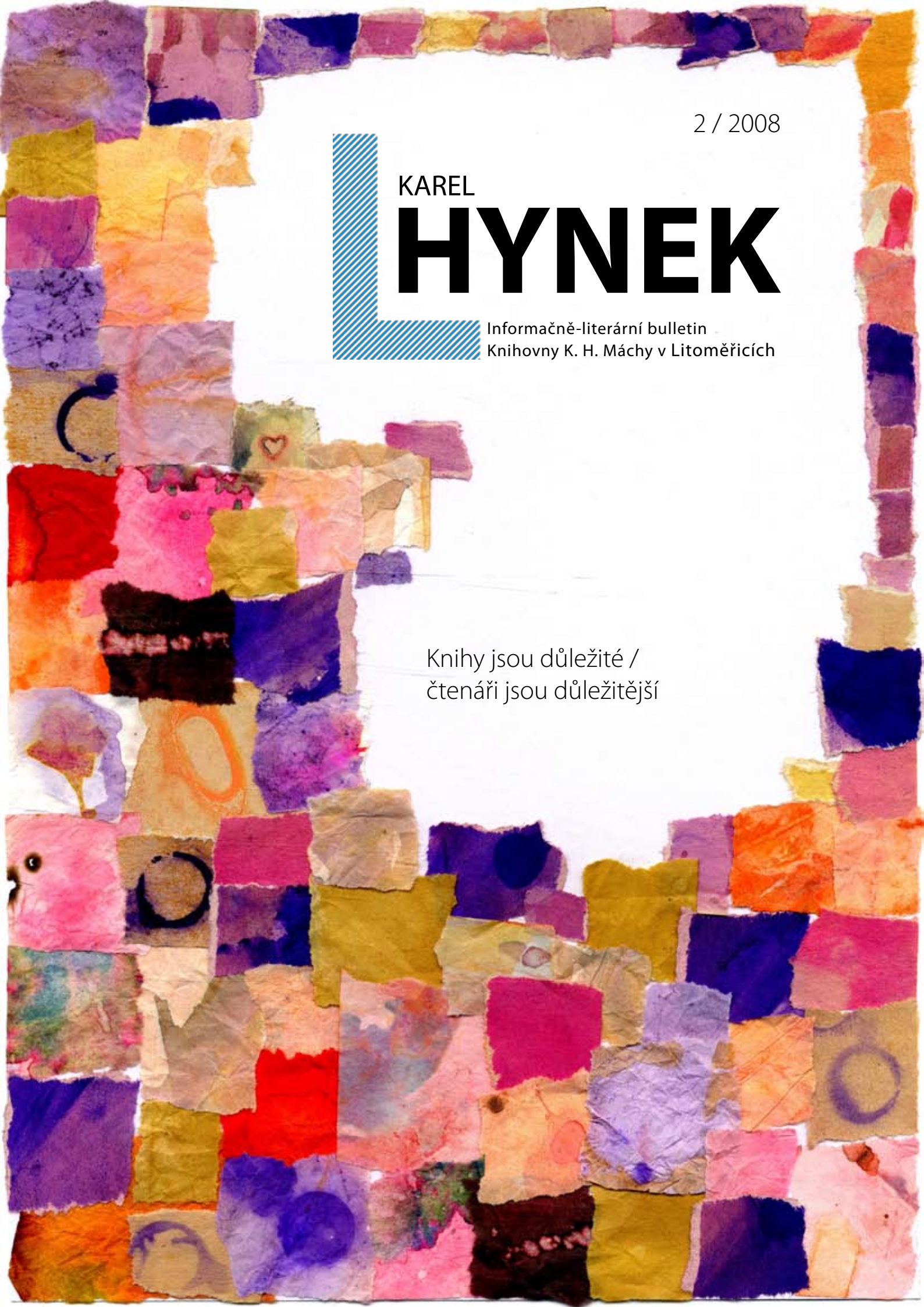

2 / 2008

KAREL

HYNEK

Informačně-literární bulletin
Knihovny K. H. Máchy v Litoměřicích

Knihy jsou důležité /
čtenáři jsou důležitější

**Milí čtenáři,
upozorňujeme vás, že ve dnech 28. 7. – 9. 8. 2008
bude knihovna uzavřena z důvodu čerpání
celozávodní dovolené.**

**Změna výpůjční doby na dětském oddělení
v období letních prázdnin (od 30. 6. 2008)**

Pondělí	8:00 – 14:00
Úterý	8:00 – 14:00
Středa	8:00 – 14:00
Čtvrtek	zavřeno
Pátek	8:00 – 14:00
Sobota	zavřeno

Výpůjční doba pro dospělé

Pondělí	8:00 – 17:00
Úterý	8:00 – 17:00
Středa	8:00 – 18:00
Čtvrtek	zavřeno
Pátek	8:00 – 17:00
Sobota	8:00 – 12:00

Úvodník	— — — — — — — — — — — — — —	4
Profil	— — — — — — — — — — — — — —	5
Novinky	— — — — — — — — — — — — — —	8
Výstavy	— — — — — — — — — — — — — —	11
Ohlédnutí	— — — — — — — — — — — — — —	13
Knihovničky	— — — — — — — — — — — — — —	16
Komiks – Marek Rubec	— — — — — — — — — — — — — —	18
Literární příloha	— — — — — — — — — — — — — —	20
Rozhovor s Ludvíkem Kunderou	— — — — — — — — — — — — — —	21
Představujeme – Pavel Brycz	— — — — — — — — — — — — — —	25
Petra Braunová	— — — — — — — — — — — — — —	29
Martin Fahrner	— — — — — — — — — — — — — —	32
Rostislav Janata	— — — — — — — — — — — — — —	36
Václav Formánek	— — — — — — — — — — — — — —	38
Doporučujeme	— — — — — — — — — — — — — —	40
	H Y N E K	

Milí čtenáři,

protože se blíží prázdniny a vy budete mít více času na čtení, rozšířili jsme literární přílohu.

Věřím, že příspěvky Ludvíka Kundery, Martina Fahrnera, Pavla Brycze i dalších spisovatelů a spisovatelek vás potěší. A zatímco vy budete odpočívat, číst a snít, na knihovně se bude opravovat střecha a v knihovně připravovat nové webové stránky a projekt románu na pokračování, se kterým vás seznámíme už v září. Možná vás napadlo, proč se toto číslo jmenuje jinak než to předcházející. Navrhují vám udělat z této otázky malý kvíz. Náповěda zní: V kalendářním roce vyjdou pouze tři čísla našeho informačně-literárního bulletinu. Svůj tip nám napište na karel.khm@seznam.cz a my ze správných odpovědí vylosujeme jednoho výherce a odměníme ho. Přeji vám pohodové léto.

Karel František Tománek

knihy jsou důležité/čtenáři jsou důležitější

A. S. S.

A.S.S. tvoří bratři Radek a Zdeněk Květoňovi, narození r. 1974 v Litoměřicích. Vystudovali fotografii na Fakultě užitého umění a designu Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, Radek Květoň i na FAMU v Praze. V 90. letech založili umělecké seskupení Pudon. „A.S.S.“ znamená Andere Seite Studio a je pojmenované po německém názvu románu Země snivců litoměřického rodáka Alfreda Kubina. Jejich tvorba se pohybuje v médiích fotografie, malby, kresby, počítačové grafiky, animace, street-artu atd. Spolupracovali např. i na přípravě bookletů a vizuálních podkladů pro doprovodnou projekci pražsko-sudetské ambientní kapely Do Shaska (doshaska.net).

V květnu jste spolu s dalšími autory vystavovali u nás v knihovně. Co jste prezentovali?

Zvláštní dopisy a pohlednice, které jsme si s přáteli posílali během posledních 10 let. Jednalo se tedy o přehlídku lokálních tvůrců spojených s velmi okrajovým žánrem, který využívá médium pošty. Stylově tento tzv. „mail-art“ neboli poštovní umění spojuje různé vizuální metody, zejména koláž, metodu textového střihu, fotografii a různé další techniky. Jeho důležitou součástí jsou poštovní známky a razítka.

Jak dlouho jste prezentaci poštovního umění připravovali? Čím se lišila od vašich ostatních výstav?

Snažili jsme se zdigitalizovat několik sbírek mail-artů, a to nám zabralo mnoho času. Většinou k výstavám nevytváříme katalogy. V tomto případě jsme využili možností knihovny a společnými silami a prostředky realizovali komorní sborník této litoměřické poštovní tvorby. Náklad je maličký, pouze 20 kusů. Katalog je koncipován spíše jako úvod do teorie a historie mail-artu. Jeho obrazová část zahrnuje vybrané ukázky tvorby litoměřického okruhu. Katalog je neprodejný a je možnost si ho prohlédnout nebo zapůjčit v knihovně. Pro nás tato výstava byla jiná hlavně proto, že jsme se ocitli v pozici kurátorů.

Vystavovali jste v poslední době ještě někde jinde? A chystáte něco dalšího?

V galerii Suterén v Ústí nad Labem A.S.S. v dubnu a květnu vystavovalo šablonové obrazy a samolepky. Byli jsme také pozváni k účasti na letošním mezinárodním trienále současného umění, které začalo v červnu v Národní galerii v Praze.

V knihovně jste vystavili poštovní umění, to ale není zdaleka jediným uměleckým

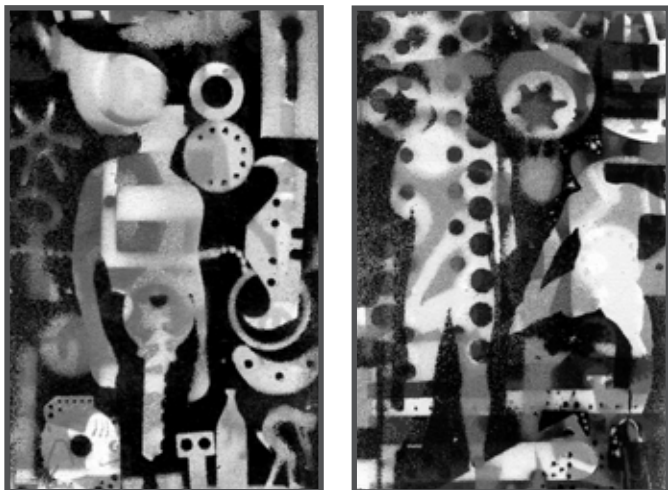

projektem, kterým se zabýváte. Provozujete mj. tzv. „street-art“. O co jde?

Street-art je zajímavým fenoménem vizuální komunikace, výtvarným projevem ve veřejném prostoru. Je to megatrend okrajové kultury, urbánní folklor. Většinou jde o obrazy stříkané v městském prostředí přes šablony nebo o autorské samolepky. Zahrnuje ale také koláž, lepenou grafiku či prostorové objekty. Street-art je underground, který se snaží udržet ekonomickou i společenskou nezávislost. Zároveň však reaguje na současnou populární kulturu, módu a grafický design. A komerční svět zase absorbuje a vykrádá street-art. Nežrídka reagu-

je na politickou situaci nebo komentuje známé politické osobnosti. Jeho specifikem je dočasnost. Vystavuje se klimatickým vlivům a vrstvení, a neustále se tak proměňuje.

Neřekli jste, že street-art umělci leckdy do veřejného prostoru zasazují bez svolení majitele. Je v tomto aspektu pokračováním kontroverzního graffiti...

Street-art chápeme jako širší pojem zahrnující jak graffiti, tak jakoukoliv jinou uměleckou formu projevu ve veřejném prostoru. Pokud jde o otázky majetku, je to mnohdy právě naopak. Street-art se často zabývá touto otázkou: čím je tedy veřejný prostor, když ne veřejnosti? Reaguje tak na úbytek veřejného prostoru, který stále více ustupuje prostoru soukromému. Většinová společnost je pod mediálním tlakem, který se ke street-artu staví značně negativně. Člověk, jenž se o výtvarný jazyk a jeho pouliční projevy příliš nezajímá a přejímá pouze negativní reakce z médií, ho vnímá úplně jinak než samotní tvůrci. Přirozeně tu nejde o to, poškozovat něčí majetek nebo hyzdit město. I když i to se stává. Většina dílek v ulicích je však příjemným oživením a zpestřením šedi a uniformity městského prostředí. Dalším důvodem neoblíbenosti lidové tvorby v ulicích je možná také nízká úroveň českého street-artu. Ale v poslední době lze nalézt zajímavé projevy i v domácím ranku. Street-artová díla se dnes objevují i v pražských galeriích. Příkladem byla výstava v Komunikačním prostoru ve Školské 28 uskutečněná koncem loňského roku, k níž vyšel obsáhlý katalog (street-art.cz).

Litoměřičtí se s vašimi streetartovými výtvary mohou setkávat na ulicích města. Kde jste se takto „podepsali“?

Ale street-art v Litoměřicích nedělá pouze A.S.S. A pokud se o tuto výtvarnou aktivitu někdo zajímá, najde si zákoutí s našimi pracemi jistě sám.

Jaký máte vztah k Litoměřicím? Studovali jste v Ústí a Praze, cestovali po světě. Teď se tu chystáte zakotvit, nebo plánujete opět nějaký delší výjezd, případně úplnou „emigraci“?

Litoměřice máme rádi, je to pěkné město a pravdou je, že bychom tu rádi zakotvili. Neustálý pohyb mezi domovem, Prahou, Ústím a pobyty v zahraničí jsou svým způsobem vyčerpávající. Každý myslím cítí potřebu nějakého pevného zázemí. V nejbližší době chystáme vytvořit v Litoměřicích grafické studio, které by nám umožnilo pracovat ve vystudovaném oboru a zároveň poskytlo existenční prostředky. Užít se tvorbou ve městě litoměřického formátu je pro nás současnou výzvou.

Mají podle vás Litoměřice a jejich okolí genius loci? Jsou tu nějaké klimatické, přírodní, kulturní ad. zvláštnosti?

Zajímavé věci v Litoměřicích a okolí určitě jsou. To ovšem místním nemusíme vyprávět. Osobně máme rádi třeba kopec Boreč u Lovosic, kde lze pozorovat zvláštní geotermální jevy. Nebo tzv. ledové jámy na Plešivci... Mluvíme-li o duchu místa, tak půdorys historického opevnění města mívá prý tvar srdce. Litoměřice dostaly v 50. letech minulého století drastický urbanistický zásah při zdvojkolejňování vlakové trati. Kdysi jezdil vlak tunelem pod městem. Na místě, kde je dnešní kolejový násep, stávaly podél malebného nábreží řady starých domů. Tehdy muselo mít město zcela jinou atmosféru. Panelová výstavba mu také nepřidala... Zmizely celé ulice. Také staleté stromy mizí, a nejen ony.

Byly v Litoměřicích nebo stále jsou nějaké osobnosti, kterých si vážíte, ať už z uměleckého, nebo jiného ranku?

Osobností, jíž jsme věnovali výstavu mail-artu, je Alfred Kubin. Ten se v Litoměřicích narodil. Ale strávil tu jen pár let, než se odstěhoval. Jistě bychom zde našli další řadu zajímavých tvořivých lidí i v současnosti. Namátkou třeba malíř Jaroslav Hovadík, který se přátelil s Vladimírem Boudníkem. Používá velké škály různých technik se silným gestickým nábojem. V květnu připravil výstavu v Galerii ve dvoře (ve „Dvojčeti“). Další zajímavou personou je „dřevmuž“ Josef Matějka. Specializuje se na dřevo a je z něj schopen vyřezat cokoli od malých šperků až po masivní sochy. Vše má prot-

kané specifickou citlivostí k materiálu, smyslem pro detail a osobitým vtipem. Nezapomenutelnou, lehce fantomatickou figurou byl pro nás stařík s dlouhým bílým vousem v černém plášti, kterého bylo možné vidat na periferiích Litoměřic ještě koncem 80. let. Říkalo se o něm, že je to Mácha... Pozoruhodnou osobností v souvislosti s Terezínem byl i Car Osten, geniální autor 16 nových jazyků, několika obsáhlých románů a oper, mistr „koprocyclace“ (využíval své exkrementy na otop). Zemřel v terezínském domově pro duševně nemocné někdy v 70. letech. Něco z jeho obrovského díla lze nalézt i na webu (lege.cz/osten.htm).

K nedalekému Terezínu máte zvláštní vztah. V minulosti jste tam často jezdili fotit. Co vás tu nejvíc zajímalo?

Terezín nás zaujal již dávno. Je to místo naplněné zvláštním duchem, který vychází z jeho architektonicko-historické jedinečnosti. Kloubí v sobě různé protiklady a spoustu makroskopických překvapení, která je možné odhalit při každém důslednějším pátrání v jeho nitru i na periferii. Je to pevnostní město vystavěné na močálech, a již tato skutečnost dává Terezínu osobitý a mnohdy znepokojivý ráz, který je ještě umocněn událostmi 20. století. Stal se naším stěžejním tématem v době studia fotografie v Ústí nad Labem. Během několikaletého průzkumu této lokality vzniklo velké množství různých fotografických cyklů.

Čemu z vaší tvorby se stal inspirací?

Nejmladším projektem spojeným s tímto městem jsou teroidy. Jde o konceptuální sbírku materiálů nalezených v průběhu času v pevnosti a zdigitalizovaných pomocí skeneru. Abychom vysvětlili pojem „teroidy“: jedná se o dlouholetý projekt A.S.S., o jakési mapování, neoarcheologii, katalogizaci nalezených terezínských předmětů z různých časových vrstev. Předměty, často velmi poznamenané časem, získávají ve své specifické „teroidní“ kvalitě a také kvantitě interpretačně mnohovrstevnatou výpovědní hodnotu o místě svého nálezů. Na téma teroidů vzniklo také několik experimentálních videí, která jsme nazvali metavideoteroidy.

Uvažujete o tom, vystavit věci inspirované Terezínem přímo v tomto městě?

Rádi bychom, ale pro přeplněnost termínů výstavních prostor se to zatím nepodařilo. Chtěli bychom v Terezíně časem uskutečnit nějaký projekt, třeba muzeum teroidů, galerii či ještě lépe

něco jako multikulturní prostor. Myslíme si, že by tomuto městu pomohlo určité kulturní oživení. Velká část bývalých vojenských objektů zeje prázdnotou. Mecca (Středoevropská kolonie současného umění), která fungovala v Terezíně v letech 1999–2004 a zorganizovala řadu projektů, se sice ve finále moc nevyvedla – došlo k nějakým finančním a politickým neshodám –, ale potenciál, aby zde něco zajímavého vzniklo, tu stále je.

Jezdíte do Terezína stále?

Od doby, kdy jsme ukončili první projekt autorských knih teroidů, už zde nejsme tak často. Nicméně ještě pořád se sem vracíme a rozvíjíme jemnější, více konceptuální teroidní polohy. Terezín dokáže neustále překvapovat. Má mnoho tváří. Mnoho vrstev. A je fotogenický.

Máte rádi okolní kraj. Jaká místa kromě Terezína byste doporučili čtenářům Hynka jako pěkný letní výlet?

Všechny kopce Českého středohoří. Je to pozoruhodná krajina spících sopek, které skýtají úžasné rozhledy. Krásné přírodní lokality jsou třeba v okolí Zubrnice. V Zubrnici se konají jarmarky a je zde pěkný skanzen. Nádherné je celé dlouhé údolí, táhnoucí se až do Velkého Března. Z Třebušína se dá jít k troskám hradu Kalich. Trochu dál od Litoměřic směrem na východ leží oblast Lindavského trojúhelníku se spoustou pískovcových jeskyní vybudovaných lidmi. Námětem několikadenního výletu může být zalesněné Kokořínsko s nezapomenutelnými pískovcovými útvary.

Další rozsáhlé interview s jedním ze členů A.S.S. Radkem Květoněm doprovázený re-produkcemi prací A.S.S. najdete také v knize rozhovorů s osobnostmi severočeské kulturní scény Skryté vrstvy (Grafobal Pres, Ústí nad Labem 2007). Tento titul si lze zapůjčit i v naší knihovně.

Chtěli byste si přečíst profil nějakého našeho knihovníka či knihovnice nebo jiné litoměřické osobnosti? Napište nám svůj tip na e-mailovou adresu karel.khm@seznam.cz!

Recenzent Bookowski vám opět doporučuje některé aktuality v našem knižním fondu. Dvě z nich vyšly zároveň na CD nosiči jako „zvukové knihy“ neboli tzv. „audioknihy“. Podle „časopisu pro čtenářskou veřejnost o knihách ze všech stran“ Grand Biblio, který si můžete v knihovně zdarma vzít, prodeje těchto zvukových knih v posledních letech rostou. Jak v zahraničí, tak i v Čechách. V současnosti největším českým producentem audioknih u nás je Popron Music, který v edici Knihy do ucha od září 2006 vydal již 60 titulů. Audioknihy si můžete zapůjčit na hudebním oddělení.

BELETRIE

Potichu
Jaroslav Rudiš
Labyrint 2007

Lokalitou nového Rudišova románu je navzdory výletům některých protagonistů do Švédska či Portugalska pražská čtvrt Žižkov. Tamější rockový klub Akropolis si spisovatel zvolil za bod, v němž se všechny dějové linky jeho novinky protnou a zajiskří: čtyři dvojice hrdinů se fatálně zamíchají, jejich život se vmžiku obrátí vzhůru nohama a před každým z nich se otevrou nové dveře. Autor zapracovává do vyprávění příznaky dnešní doby, rychlost a vizualitu, jejichž rubem jsou strach z ticha, pomalosti a náhle se vyjevující zoufalá prázdnota vlastní duše. Na chvíli rozpoutané ticho v závěru knížky všechny vyděsí: jako by každý na vteřinu zahlédl svůj skutečný život, tuctovou mizérii dennodenně ukrývanou pod vrstvami otupujícího masmediálního, resp. civilizačního make-upu. Podle kritika Radima Kopáče Rudiš „namixoval vícevrstevnatý román, příběhové puzzle, které je intimní i exhibicionistické, v leccems standardní a navazující na autorovy předchozí prozaické práce i vycházející vstříc očekávání čtenářů – ale v něčem také nemilosrdně nové: v přesném odkrývání a pojmenovávání banality doby, v níž žijeme.“ Jaroslav Rudiš narozený r. 1972 debutoval r. 2002 novelou *Nebe pod Berlínem*, za níž obdržel Cenu Jiřího Ortena. Velký úspěch mu přinesla komiksová románová trilogie *Alois Nebel* (společně s výtvarníkem Jaromírem 99) o česko-německém výpravčím vlaku sloužícím na malé stanici v Sudetech, která také inspirovala vznik divadelní hry v Činoherním studiu v Ústí nad Labem a momentálně se na její motivy připravuje celovečerní animovaný film. V r. 2006 Rudiš vydal román *Grandhotel* a podle něj napsal pro režiséra Davida Ondříčka scénář ke stejnojmennému filmu. Autor žije v Praze, kde s Igorem Malijevským uvádějí každý měsíc v Divadle Archa literární kabaret EKG. Příležitostně vystupuje s hudebními skupinami U-Bahn a The Bombers. Román *Potichu* vychází také jako audiokniha. Čte a hudbou se doprovází Richard Krajčo.

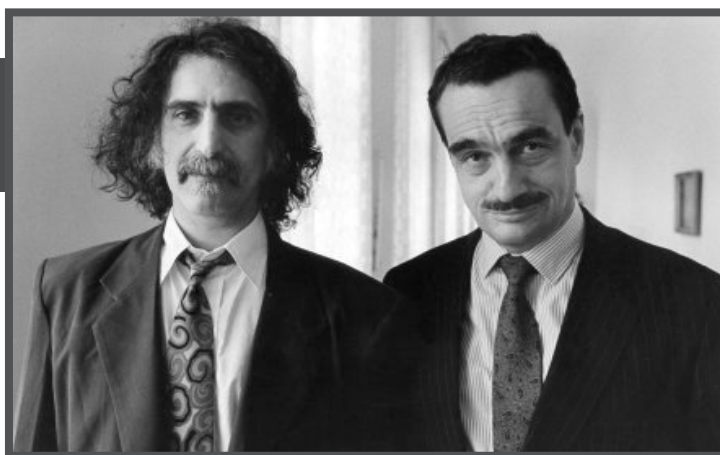
Jmenuji se červená
Orhan Pamuk
Argo 2007, překlad Petr Kučera

Jednoho zimního večera roku 1591 je v Istanbulu zavražděn přední iluminátor rukopisů a nyní k nám promlouvá ze studny, kam vrah hodil jeho tělo. Iluminátorův hlas se ale ztrácí v koncertu ostatních hlasů, mezi nimiž figurují mistři sultánovy malířské dílny, knihař Kara a jeho milenka Seküre, dohazovačka Ester, Strýc Efendi i mince, červená barva, smrt, pes nebo třeba strom... Každý z nich předkládá svůj pohled na svět a snaží se nás přesvědčit o své pravdě a je jen na čtenáři, jaký obrázek si z tohoto napínavého příběhu poskládá. Detektivní román přibližuje každodenní život osmanské společnosti 16. století, mluví o střetávání Západu a Východu, zabývá se otázkami psaní a je sestaven z celé řady individuálních vyprávění a životních osudů. Jeho výraznou inspirací je Jméno růže italského spisovatele Umberta Eca. Autor Orhan Pamuk se narodil v Istanbulu r. 1952. Dostalo se mu vzdělání typického pro turecké elity: absolvoval americké gymnázium Robert College, poté studoval architekturu na Istanbulské technické univerzitě. Studoval také žurnalistiku, ale nakonec se rozhodl věnovat se naplno psaní knih. V 80. letech žil a pracoval v New Yorku na pozvání University of Columbia. Jako spisovatel známý po celém světě se začal prosazovat od začátku 90. let. Dnes žije a pracuje v tureckém hlavním městě. Za poslední, částečně autobiografické dílo Istanbul (2003, česky vyšlo v r. 2006) byla autorovi r. 2006 udělena Nobelova cena.

NAUČNÉ ODDĚLENÍ

Karel Schwarzenberg – životopis
Barbara Tóthová
Torst 2007

Plným jménem Karl Johannes Nepomuk Josef Norbert Friedrich Antonius Wratisslaw Mena von Schwarzenberg se narodil r. 1937. Je potomkem šlechtického rodu Schwarzenbergů, v současnosti působí jako senátor a ministr zahraničí. Od mládí podporoval snahy o návrat demokracie do Československa. Po r. 1968 pomáhal československému disentu, např. na rodinném zámku v bavorském Scheinfeldu založil Československé dokumentační centrum. Od těch dob také trvá jeho přátelství s pozdějším prezidentem Václavem Havlem, v jehož kanceláři Schwarzenberg působil jako kancléř. Autorka, vystudovaná historička narozená r. 1974, shromáždila mnoho historického materiálu o životě jeho rodu v průběhu několika staletí a velkou pozornost věnovala schwarzenberskému hospodaření, vazbám rodu na Čechy, Rakousko, Německo i Švýcarsko. Pro českého čtenáře jsou cenné zejména pasáže věnované rakouské vnitřní a zahraniční politice i kultuře od 50. let do konce 80. let popisující u nás dosud neznámé historické události. Kniha je doplněna rozsáhlou fotografickou přílohou, soupisem použité literatury a zasvěceným doslovem Martina C. Putny. Původně vyšla německy v r. 2005 ve Vídni. S publicistickými texty Barbary Tóthové se mohou v poslední době setkávat i čeští čtenáři časopisu Respekt. Rozsáhlý knižní rozhovor s Karlem Schwarzenbergem nazvaný Knížecí život vydal Karel Hvíždala v Mladé Frontě již v r. 1997.

Frank Zappa a Karel Schwarzenberg

40 důvodů, proč nemít děti

Corinne Maierová

Rybka Publishers 2007

Rebelka Corinne Maierová, dvojnásobná matka, které není nic svatého, se ve své nové knize rozhodla zbořit jeden z nejsilnějších mýtů naší doby – kult dítěte a šťastného rodičovství. Toto hravé a „politicky nekorektní“ provokativní dílko si vytklo za cíl zviklat potenciální rodiče, kteří si kladou otázku, zda stojí za to mít děti. Na první pohled nejsou žádné pochybnosti: je přece jasné, že pořídit si dítě je největší štěstí, které si můžeme přát. A přece existuje spousta důvodů, proč se rozhodnout proti, důvodů, které jsou daleko rozumnější. Je jich nejméně 40. „Žádné děti, děkuji, raději ne. Snížení porodnosti je naše jediná naděje. Milé dámy, budoucnost naší země leží na vás. Poslední svoboda je zvolit raději ne... Raději ne je vzorec negativního myšlení a rozvratné pochybnosti. Je standartou všech, kdo si kladou otázku, proč by měl člověk s nadšením a dobrým pocitem přitakávat stále omílané lži o nejlepším světě, který je nám prezentován jako vyústění mnoha století lidského pokroku. Mít děti? Pracovat? Dívat se na televizní noviny? Přispívat k ekonomické soutěži? Děkuji, raději ne. Nemám zájem,“ říká Corinne Maierová. Francouzská psychoanalytička a spisovatelka narozená r. 1963 po dlouhá léta pracovala jako ekonomka státní elektrárenské společnosti Electricité de France (EdF). Její dílko Lenosti... buď pozdravena – O umění a nutnosti dělat toho v práci co nejméně bylo přeloženo do 25 jazyků a oprávněně se stalo mezinárodním bestsellerem. Zejména proto, že Maierová dovedně mixuje jazyk společenských věd s hantýrkou marketingu a reklamy.

DĚTSKÁ LITERATURA

Eliška a Korálníčky

Nela Boudová

Ilustroval Jan Janák

XYZ 2008

Knižní prvotina oblíbené herečky vypráví příhody šestileté holčičky Elišky a jejích oblíbených červených korálků, které se vždy v noci proměňují v malé roztomilé skřítky Korálníčky. Ti Elišku hlídají, starají se, aby se měla dobře, a pomáhají jí se všemi trampotami. Holčička zažívá nečekaná dobrodružství nejen doma, ale hlavně na venkově u dědečka, babičky a svérázného vegetariánského strýčka. Malí čtenáři se v knize mimo jiné dozvědí, jak si Eliška najde novou kamarádku a jak dopadne jejich nebezpečný výlet na rybník. Také to, jestli se jí zalíbí nový mámin přítel Jarda. A v neposlední řadě, co všechno budou muset Korálníčky vymyslet, aby svou lidskou kamarádku uzdravili z nachlazení a vyhnali jí z hlavy čarodějnici Chmuru. Nela Boudová, která u příležitosti loňského křtu nové knížky Renaty Štulcové dorazila i do naší knihovny, se narodila r. 1967. Absolvovala Státní konzervatoř v Praze a od r. 1993 je v angažmá Činoherního klubu v Praze. Hrála i ve filmech Kolja nebo Místo nahoře. Rozsáhlá je její práce pro dabing. Svůj hlas propůjčila např. Julii Roberts ve filmech Pretty Woman, Nevěsta na útěku, Nothing Hill a dalších. Kniha zároveň vychází na 2CD jako audiokniha, kterou autorka sama namluvila.

Půjčili jste si některou z novinek, které doporučuje Bookowski? Zaujala vás, nebo se vám naopak nelíbila? Napište nám na e-mail karel.khm@seznam.cz. Stejně tak nám napište, pokud vás zaujala jiná kniha. Případné krátké čtenářské recenze otiskneme a odměníme.

V minulém čísle jsme vám představili dva tvůrce, kteří u nás vystavovali vloni na podzim a v zimě. O květnové prezentaci Post-artu Andre Seite Studia se můžete dočíst v rozhovoru s jeho představiteli Radkem a Zdeňkem Květoňovými v profilu.

Alžběta Kumstátová a Veronika Tománková Márová – Strom

Celou knihovnou se od května podél schodiště vznáší zvláštní bílý objekt. Přibližuje ho jedna z jeho tvůrkyň Alžběta Kumstátová: „Iniciativa vzešla od ředitele litoměřické knihovny Karla Tománka, který chtěl oživit prostory schodiště a zároveň vytvořit výtvarnou akci pro děti. Vzhledem k tomu, že od října loňského roku vedu kurzy kreslení pro děti v ateliéru A1, napadlo mě vyzvat své žáky ke spolupráci. Mým záměrem bylo prosvětlit schody obložené tmavým obkladem (v době vzniku projektu se ještě nepočítalo s odstraněním obkladu). Jako ideální se mi jevil vytvořit nafukovací objekt z bílé padákoviny, který by děti pomalovaly při workshopu. Skoro jedenáct metrů vysoký strom byl dokončen na Den Země, kdy se v knihovně onen workshop uskutečnil. Děti svými malůvkami strom „oživily“, a tím pomohly splnit počáteční přání ředitele knihovny. Na realizaci samotného stromu se podílela Veronika Tománková Márová.“

Inspirací pro děti byl text, na jehož podnět tvořily. Zde jej přetiskujeme pro vás.

Povídání o tom, jak děti uzdravovaly strom

Země si povzdychla: „Tolik živých tvorů na mně žije, tolik rostlin a tolik stromů! Tolik, že jim už sama nedokážu pomoci.“ Jenže ji nikdo neslyšel. Všichni dospělí měli zrovna něco důležitého na práci: řídili auta, stavěli domy, prodávali zboží v obchodech, nakupovali, zkrátka dělali to, co dospělí celé dny dělávají. Ale někdo povzdech Země přece jenom slyšel. Děti, které byly na výletě v lese. Zrovna si hrály u starého nemocného stromu. A rozhodly se, že ho zachrání. A protože všechny chodily do výtvarného kroužku, napadlo je, že mu namalují to, co mu chybělo, protože rostl ve stínu: teplo a záři slunečních paprsků. A taky kapky deště, které ho osvěží. A zelené listy, které ho potěší. A rozkvetlé pupeny, kterými se bude pyšnit. A lesní brouky a ptáky, aby si měl s kým povídat. A taky veverku, která bude poskakovat po jeho větvích. A taky, taky... Ale to bychom tu byli moc dlouho, kdybychom měli všechny jejich nápady vyjmenovat. Víte co? My jim s tím malováním radši pomůžeme. Starý a nemocný strom uzdravíme a Zemi tím potěšíme. A jak to nakonec dopadlo? Víte co? Necháme se překvapit!

Pojďte s námi do pravěku

To je název výstavy, kterou až do konce prázdnin můžete vidět hned na několika místech v knihovně. Tři měsíce malovalo a psalo 118 dětí z 15 základních a mateřských škol v Litoměřicích a regionu. Odměnou za pěkné příspěvky jim byl výlet do historického centra Botanicus. Jejich výtvarné práce, ať už to jsou objekty nebo malby či kresby na papíře, se věnují pravěké tematice. U vstupu do dětského oddělení ve třetím patře se setkáte s dinosaury, pravěkými lidmi i jejich obydlími. Soutěž ale nebyla pouze výtvarná. Texty dětí s prehistorickým námětem si můžete přečíst ve vitrině v přízemí knihovny. Soutěž připravila Petra Haldová z dětského oddělení knihovny.

Máte tip na zajímavého umělce, ať už výtvarníka nebo fotografa, kterého byste chtěli vidět vystavovat v knihovně? Nebo sami tvoříte a chcete svá díla ukázat ostatním? Napište nám na e-mail karel.khm@seznam.cz.

V zimě a na jaře se v knihovně představili tvůrci z různých uměleckých odvětví. Autorské večery se většinou konaly ve středu od šesti, vstup na ně byl vždy zdarma. Přinášíme vám krátkou fotoreportáž z jednotlivých akcí, jíž vás zároveň chceme pozvat na další autorské večery, které bude knihovna pořádat zase od října. Dozvíte se o nich více v dalším čísle bulletinu a na zvláštních plakátech.

20. 2. Radek Fridrich

20. 2. Martin Fibiger

5. 3. Pavel Brycz

12. 3. 20 zlínských / Marek Rubec

25. 3. Petra Braunová

26. 3. Pandora a h_Aluze / Tomáš Čada

28. 3. Noc s Andersenem / Sváťovo divadlo

Noc s Andersenem

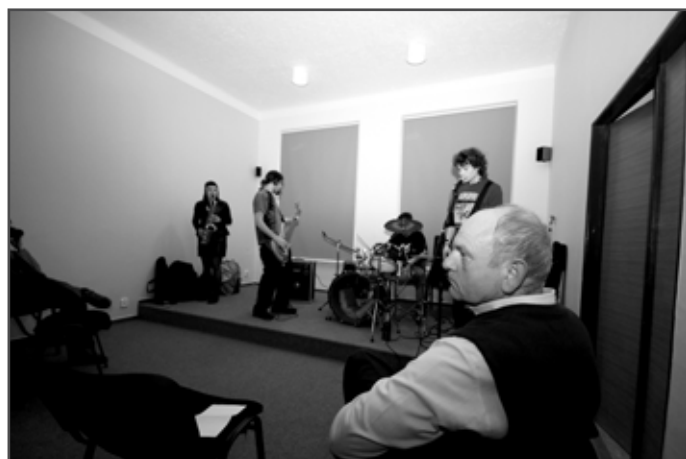
2. 4. The Tačud Band / Dan Černý

The Tačud Band / František Černý

9. 4. Severočeský klub spisovatelů / Ladislav Muška

18. 4. Poezie a hudba / Povinný výtěr

16. 5. Láska v knihovně / Recitační jednotka Karla

24. 5. Houpačka / Tonča

24. 5. Bloody Mary / Emča Revoluce

Dekorace k autorskému večeru Láska v knihovně

Litoměřická kapela Existence pokřtila svou novou desku

„Deska je na světě, křest byl luxusní.“ Tak komentují členové skupiny Existence koncert spojený s představením nového cédéčka. Akce proběhla 26. dubna v litoměřickém Domu kultury. Frontmana a zároveň knihovníka z hudebního oddělení Antonína Němce jsme vám představili v minulém profilu. Na koncertě, jímž Existence oslavila 15 let svého působení, se také natáčel videoklip k singlu z aktuální desky. Více se dočtete na nových internetových stránkách kapely existence.cz

Jste spokojeni s tím, co vám nabízíme? Máte nějaké tipy, co bychom mohli dělat lépe či jinak? Napište nám na e-mailovou adresu karel.khm@seznam.cz. Za vaše připomínky, nápady a dotazy budeme vděční!

Knihovna K. H. Máchy v Litoměřicích dlouhodobě úzce spolupracuje se sedmi městskými knihovnami v Lovosicích, Roudnici nad Labem, ve Štětí, v Libochovicích, Terezíně, Budyni nad Ohří a Úštěku a kromě toho metodicky vede 72 místních knihoven v malých obcích. Rozhodli jsme se, že vám v každém čísle bulletinu představíme jednu z nich.

Milešov je vesnice pod nejvyšší horou Českého středohoří Milešovkou. Žije tu 366 obyvatel. Místní knihovna sídlí momentálně na stejném místě jako místní úřad. Knihy tu již padesát let (!) půjčuje František Ouředníček, narozený 19. 9. 1945.

Pane Ouředníčku, jste milešovským rodákem a starousedlíkem?

Narodil jsem se v Bechyni u Roudnice nad Labem, ale když mi bylo 17 dní, ještě v peřince mě přivezli do Milešova. Vyrůstal jsem tady a usadil se tu. Akorát jsem dříve každý den dojížděl do práce v Kancelářských strojích v Litoměřicích.

Jste nejdéle působícím pracovníkem půjčoven knih spolupracujících s Knihovnou K. H. Máchy. Jak jste začal?

Chodil jsem do knihovny, která tehdy sídlila v dnešní mateřské školce, už jako kluk. Tehdejší knihovník byl už starší pán a chtěl s tím skončit. Nabídl mi převzetí a já to o jedné prázdninách vzal. To mi ještě nebylo ani 15 let... Kamarád, který je teď v Americe, mi v 58. roce pomáhal psát seznamy knížek. Byly tehdy uskladněny ve skříni. Zamykali jsme se při tom, aby nás neviděli rodiče, protože jsme tajně kouřili lípy. (smích)

Bylo tehdy obvyklé, aby takhle mladí lidé dělali knihovníky?

Nebylo. Ředitelka lovosické knihovny sem jednou přijela a divila se, jak může takový malý kluk půjčovat knihy. Na všech srazech pro knihovníky jsem si připadal jako holoubek. Ale utíkalo to, utíkalo, a najednou je to 50 let. Dnes bývám na seminářích nejstarší. Z dlouholetých kolegů už tam pomalu nikoho nevidím, skončili třeba ze zdravotních důvodů.

Vyvíjí se nějak to, jak často a co si lidé půjčují? Nebo jaké věkové skupiny? Pracujete v oboru hodně let, máte možnost srovnání...

Je to paradox: za socialismu byly sice blbosti, nebo bylo málo knížek, ale lidi je četli. Dnes je výběr literatury velký, ale moc se nečte. Dříve nebylo tolik videa, počítačů, techniky.

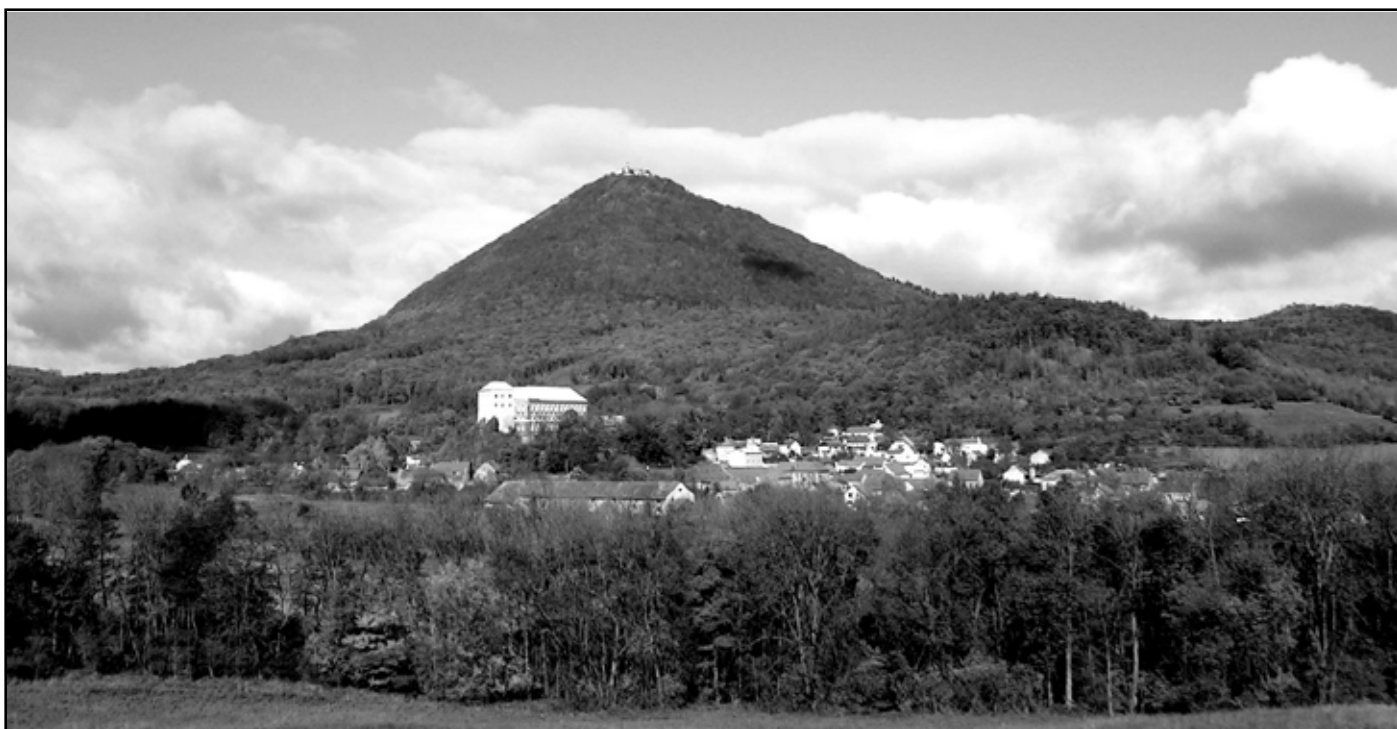
Dnes lidé dojíždějí za prací, podnikají, zkrátka nemají čas. Je to všeobecný trend, to říkají i mí kolegové. Co se týče mladých – je jich pár, kteří vydrží. Nejvíce čtou prvňáčkové, kteří si půjčují obrázkové knížky. Mladí kolem čtrnácti patnácti už mají jiné zájmy, půjčují si maximálně povinnou četbu. Mám několik starších skalních čtenářů, ale když je hezky, je to vždy slabší. Přes zimu chodí lidé více. Problém je také v tom, že malé vesničky se vylidňují. Lidé vymírají, teď mi zrovna zemřel jeden skalní, jedena-padesát let, bývalý důstojník. Dostal rakovinu.

Máte ve fondu nějaký současný milešovský „best-seller“?

Teď je velký zájem o román na pokračování Řeka bohů. Měl jsem tu tři díly a jedna čtenářka si na internetu našla, že už vyšel i díl čtvrtý. Tak jsem jí slíbil, že se poptám v litoměřické knihovně. Taková iniciativa čtenářů mě samozřejmě těší.

Pokoušíte se dělat nějaké věci, které by do knihovny přilákaly více lidí?

Dříve jsem spolupracoval s místní mateřskou školkou. V Litoměřicích byla soutěžní výstava a děti odsud přivezly třetí místo. Udělaly krásný model Milešovky. To už je sedm osm let. Ještě za minulého režimu jsem spolupracoval se Svazem žen nebo s hasiči. Dnes když bych

chtěl dělat nějakou besedu, tak abych pomalu za každým chodil a prosil ho na kolenou, aby přišel... Ted' do knihovny zavedli veřejnoprávní internet, tak jsem si myslel, že to bude s návštěvností lepší. Ale on už má teď internet pomalu každý doma. (smích) Starší lidé to s počítačem moc neumějí, bojí se ho, děti to většinou mají na škole. Ale loni v létě, když tu internet ještě nebyl, se mě na něj ptali chalupáři, tak tento rok už jim budu moct vyhovět.

Vy sám s počítačem a internetem umíte?

Obával jsem se toho, ale knihovna v Litoměřicích připravila školení, kde jsem se naučil aspoň základy. Jezdil jsem po čtyři soboty, ale bylo nás tam plno a bylo to moc narychlo. Hlavně mně dělaly problém anglické výrazy. Pak jsem si k tomu musel sednout sám. Když jsem měl klid, doučil jsem se to.

Jakou máte pro čtenáře výpůjční dobu?

Momentálně ve středu od tří do pěti. Ale mám čtenáře vychované tak, že když nějakou knížku potřebují, tak si přijdou a já do knihovny skočím.

Máte tu nějaké lajdáky, kteří nevracejí, kdy mají?

Na vesnicích je dobré, že nemusíte dávat upomínku. Já si za těmi lidmi dojdu. Nebo když mě někdo potká na ulici, tak se chytí za hlavu a – „Jé, já zapomněl vrátit knížku!“ (smích)

Jaký je vlastně systém vypůjčování v milešovské půjčovně knížek, resp. ve všech knihovničkách, s nimiž spolupracuje Knihovna K. H. Máchy?

A jak to bylo dříve?

Ještě za minulého režimu fungovala pojízdná knihovna, tzv. bibliobus. Protože to bylo drahé, vyřešili to kamennou knihovničkou, kam dali určitou sumu knížek. Pak to nahradili centrálním systémem hlavní knihovny, z jejíhož fondu místní knihovny čerpají. Knihy, které tu máme natrvalo, dostáváme podle počtu čtenářů. Když chce nějaký čtenář z Milešova konkrétní titul, který tu není, zavolám do Litoměřic. A jestli ho tam mají, knihu dovezou. To je dobré. Pamatuji i časy, kdy jsem vozil knížky v taškách sám. (smích)

Vědí o vaší dlouholeté činnosti knihovníka v Milešově?

Na obecním úřadu dělají mladí lidi, kteří nevědí, jak dlouho jako knihovník působím. O to radši jsem, že si vzpomněli v Litoměřicích. V tamní knihovně si samozřejmě vedou evidenci, kdo jak dlouho knihovníka dělá. Co se týče minulých ocenění – když jsem dělal knihovníka 25 let, tak jedna paní z Milešova napsala zmínku do Průboje. Psala taková ta sladká slova, jako že jsem ochotný a tak, a na konec napsala, že by mi národní výbor mohl aspoň koupit kamna, abych nemusel půjčovat knížky v rukavicích... (smích) Když jsem to dělal 40 let, tehdejší ředitelka litoměřické knihovny Stanislava Szaffnerová napsala další noticku do novin. Tahle ocenění mě samozřejmě těší, na druhou stranu mi to ale připomíná, že stárnu. Všechny ty pocty bych vyměnil za mladá léta.

Literární příloha druhého čísla našeho bulletinu je opravdu speciální. Představíme vám v ní několik autorů, kteří jsou známí nejen v českém prostředí, ale knihy jim vycházejí i v zahraničí. Ludvíka Kunderu, Pavla Brycze a Martina Fahrnera představujeme především proto, že v nějakém období života žili, studovali či pracovali v severních Čechách, pokud se zde třeba nenarodili. A nadto všichni buď již vystupovali, nebo teprve budou vystupovat na autorských večerech pořádaných naší knihovnou.

I další autoři zastoupení v literární příloze mají něco společného s knihovnou nebo Litoměřicemi. Můžete si přečíst úryvek z románu spisovatelky pro děti i dospělé Petry Braunové. Mladou generaci tvůrců zastupuje litoměřický prozaik Rostislav Janata a labskoústecký básník, představitel tzv. „slam poetry“ Václav Formánek.

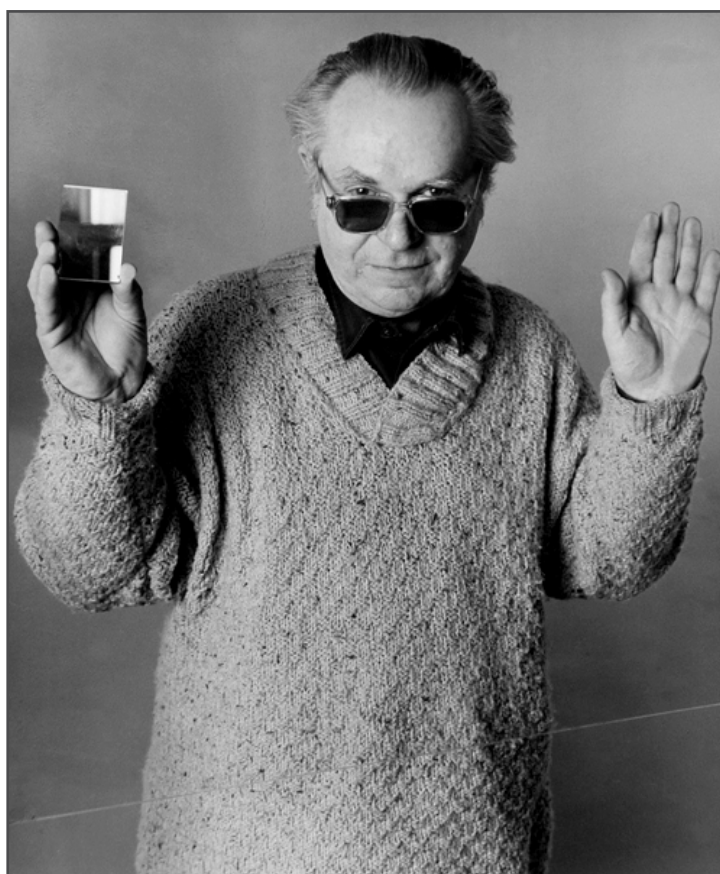
Věděli jste, že v letech 1932–38 žil v Litoměřicích jeden z hlavních představitelů české experimentální poezie, dramatik, prozaik, překladatel, pozdní výtvarník a jeden z motorů českého předválečného i poválečného kulturního života Ludvík Kundera?

Ludvík Kundera, bratranec Milana Kundery, se narodil 22. 3. 1920 v Brně. Do Litoměřic se přistěhoval s rodiči počátkem 30. let minulého století a chodil na místní gymnázium. V memoárech *Různá řečiště*, které si můžete zapůjčit i v naší knihovně, vzpomíná spisovatel na jeden z prvních zážitků, které ho přivedly k poezii. V „máchovském roce“ 1936 viděl na jevišti litoměřického Národního domu Josefa Horu, který četl kompletní Máchovské variace. V *Různých řečištích* najdete mimo jiné také báseň *Gordická hlava*, již autor připsal nedávno zesnulému severočeskému básníkovi Emilu Julišovi. Ten svůj život nadlouho spojil s městem Louny.

Gordická hlava

Emile! Volal za rohem vandrovník
přikládej do pece
hlídej komory tajuplných dějů
top i větrej
jsi vážný ale je s tebou řeč
byť o něčem jiném
Jinak to mezi muži
už asi nejde
Vymrštil jsi mě divým divem
přes devatenáct hor
až k úpatí sopek
U Litoměřic jsi mi dovolil na chvíli přistát
abych se mohl oddat bleskové nostalgii
Pak mocným přátelským kopancem
jsi mě nadzvedl nad Středohoří
Radobýl zafungoval jako odrazný můstek
Štrejchl jsem holení o Milešovku
a už jsem v tvém ráji!
Kde země je 99x přeorána
kde ráno mezi zbytky zubů drtíš černá zrníčka
kde divné ohně divná slova
která máš rád
ba co dím: asi je miluješ
Neboť jsi podobný
těm ohňům těm slovům
napsaným na rub nalezených kamenů
těm slovům na vandru za tmou

(*Různá řečiště*, Atlantis, Brno 2005)

V memoárech Různá řečiště vzpomínáte, že jste v Litoměřicích chodil na gymnázium. Proč se vaše rodina rozhodla přestěhovat se z Brna do Litoměřic?

To je trochu složitější. Mezi Brnem a Litoměřicemi jsme žili několik let v Praze. Otec byl totiž důstojníkem z povolání a ti se často přesouvali z posádky do posádky. V Litoměřicích sloužil ve štábu generála Aloise Eliáše jako intendant, tj. muž, který má na starosti zásobování a jiné administrativní věci. Tatínek si Eliáše tuze vážil, tak schopného a čestného šéfa nikdy neměl. O tom, že mě generál „pověřil“ první výtvarnou zakázkou, píše v druhém Řečišti: navrhl jsem litoměřický emblém pro talíře a šálky důstojnické jídelny.

Byl jste jako gymnazista spíše městský typ, nebo jste brouzдал po krásném okolí Českého středohoří?

Moc městský jsem asi nebyl. Bydleli jsme na okraji města, ta ulice se jmenovala Gutenbergova, do přírody to bylo pár set metrů a cílem s knihou v ruce, to byla často Bídnice. Vábila také nedaleká ruina Kamýku. Ve všední dny jsem po léta pádíl kolem páté hodiny na sokolské hřiště. Byl jsem slušný v disku, průměrný v kouli, skoky a běhy byly nevalné, zato malou vášní byl volejbal. O nedělích rodiče netrvali na společných výletech, dopoledne jsem četl i pokoušel se psát, odpoledne jsem sedal na kolo a mířil do různých směrů, téměř náhodně. Někdy na sever k Ústí nad Labem, jindy do kopců k Úštěku, někdy skoro do Roudnice, jednou jsem dorazil až k pražským předměstím... Propotil jsem košili a byl šťasten.

Byl jste spíše samotář a knihomol, nebo jste se družil s kumpány v klukovských partách?

To i ono. Jak kdy. Samotu jsem měl rád a knihy jsem hltal. Party? Žádné nebyly. Byla hrst kamarádů, „okolo sportu“, tři čtyři „okolo literatury“. S některými jsem byl ve styku dlouhá léta.

Ve svých memoárech píšete, že jste s litoměřickým spolužákem Janem Zuskou vydávali třídní časopis...

První ročník měl název Sextoplky, což se nelíbilo náročnější části třídy, i vymysleli jsme pro druhý ročník název Zaostřeno na septimu a pro třetí pak Přeostrěno na oktávu. „Redaktory“ jsme nebyli jen Zuska a já, ale i Míla Koloušková a zvláště Ludvík Rejchrt, který se staral o opsání příspěvků a o tisk na blánách cyklostylu. Co bylo obsahem časopisu?

Inu: svět šestnácti až osmnácti let, tj. láska rozkochaná a zklamaná, řidčeji chvála přírody, ale i (velko)města. Verše často, jak jinak?, kostrbaté, ale i náhle pokus o náročnou formu sestiny, v próze rozmáchlost, pokusy o novinářské žánry, řidčeji dramatické náběhy, několik šlehů satirických, exkurzy do minulosti... Snad nejzajímavější je dnes, aspoň pro mne, hodně dobových dotyků a narážek otázkou nadhozených problémů. Byli jsme mládež dosti politická. Každé číslo v hodině češtiny kriticky zhodnotila naše třídní profesorka Marie Husová, v té době už autorka několika knížek. Nejpsavější byla jmenovaná čtveřice „redaktorů“, kromě nich se pravidelně uplatňovali Otakar Janda, později herec, František Ježek, Rudolf Halík, dále Pilný, Neumann, Legner, Kopecký – celkem asi 15 pravidelných přispěvatelů. Příspěvky se podepisovaly vymyšleným jménem nebo šifrou. Měl jsem dvě: -ps a Ďa. Hádám, že náklad byl asi tak 30 kusů, zájem byl i v jiných třídách, vlastní podobný časopis začala brzy vydávat i kvinta. Na některých číslech čteme: cena 80 haléřů, s poštovným 1 Kč. To byl asi náš žertík.

Jaké byly Litoměřice ve 30. letech? Cítil jste coby

Obálka časopisu Zaostřeno na septimu

mladý člověk ve vzduchu nadcházející události, válku, židovské pogromy?

Zažil jsem ještě krapet idylické atmosféry: pokojné soužití Čechů s Němci. Rokem 1933 se vše začalo měnit. Už docházelo ke rvačkám se studenty ze sousedního německého gymnázia, houstly provokace, hoši s bílými punčochami zdivočeli, henleinovci hulákali. Ale nic ještě nebylo stoprocentní. Učil jsem ještě roku 1935 jednoho německého studenta češtině. A chodil do hodin klavíru k Němce. To byly výjimky: všechny budoucí hrůzy visely ve vzduchu.

Roku 1938 jste Litoměřice opustil. Co bylo pak?

Jen telegraficky: Praha, dva vysokoškolské semestry, ve třetím už Brno, ale jen pár týdnů, závření vysokých škol, rozličná zaměstnání, 1943 totální nasazení ve Špandavě u Berlína, tam záskrt a co ruina do Brna. Do května 1945 v jakési poloilegalitě. Poté redigování postupně tří časopisů: Blok, Rovnost, Host do domu, jeden ze špatných konců a splnění svízelného snu: na volné noze. Ale publikační zákaz, práce načerno s „pokryvači“ i bez, utajené dramaturgování... Dost už!

Tuším, že jste dorazili k roku 1989. Zavítal jste pak někdy do Litoměřic?

I předtím párkrát. Jezdíval jsem tehdy i potom za novými přáteli do Mostu, do Teplic, do Ústí – autobus jel přes Litoměřice! A jezdíval jsem i vlakem do Německa, zhusta, a v Bohušovicích už jsem byl zaměřen napravo, někdy bylo vidět i Kališní věž!

V Různých řečištích přepisujete jednu báseň i nedávno zesnulému Emilu Julišovi. Otiskujeme ji v Hynkovi před tímto rozhovorem. S Julišem v této básni putujete Českým středohořím. Proběhla tato cesta skutečně? A putoval jste Středohořím i s jinými tvůrci z regionu?

To putování je imaginární. Juliše jsem znal dlouho jen z korespondence, nějaké verše mi otiskl v časopisu Dialog. Sešli jsme se poprvé v Ústí, kde můj kamarád Alois Hejda inscenoval Nestroye, potom Juliš dvakrát za mnou zajel, když jsem byl v Litoměřicích, pobyli jsme u nich, tehdy ještě v Mostu, a Středohořím jsem s ním i sám vícekrát projížděl. Přesouval jsem se jeden čas severněji, do Teplic, do Litvínova, do Mostu a poznal tam tři skvělé malíře: Zdeňka Veselého, Bohdana Kopecského, Jaroslava Klápště. Pro ně jako pro mne je u nás Emil Juliš básníkem č. 1 z konce 20. století. Stýská se mi po něm: máme příbuzný jazyk.

Jste znalec díla litoměřického rodáka Alfreda Kubina, rakouského nebo spíš světového kreslíře. Myslíte si, že se Litoměřice nějak podepsaly na jeho uměleckém výrazu? Nejsou naopak Litoměřice nějakým způsobem „kubinovské“?

Bohužel musím na obě otázky odpovědět: nikoli. Kubin strávil v našem městě asi první dva roky života, mnohem později se tu objevil na krátkou návštěvu. Jistěže, dalo by se nějaké příbuznosti umně rozvíjet, ale bylo by to křečovitě. Je hezké, ba užitečné, že se na slavného rodáka nezapomíná.

Do Litoměřic jste v posledních letech zavítal při oficiálních příležitostech jako uvádění výstavy nebo účinkování na literárně-dramatickém festivalu. Užíváte si takové cesty? Máte při tom čas na procházky po okolí anebo na vyhledávání starých známých?

Pro změnu musím na obě otázky reagovat pozitivně: Ano, ano, takové příležitosti jsou mi potěchou. Je to vždy máchovský návrat „v mladosti své kraje“, jen škoda, že pokročilý věk mi nedovoluje častěji a déle se „rozběhnout“; nohy odcházejí... S přáteli se sejdu vždy. Ivan Vilím, mimochodem skvěle rýmující satirik, nás nejednou povozil i po okolí, s dr. Ivo Chmelařem, znalcem esoterického světa, si máme vždy co říci, s Oldřichem Doskočilem, tvůrcem podnětných výstav, jenž bdí nad „výtvarnem“ Litoměřic, si přímo notujeme. Jednou do roka nás v Kunštátě navštěvují oba páni starostové, myslím, že jezdí rádi z máchovského města do hala-sovského.

Poslední otázkou se dostaneme do poněkud jiné sféry než literární. Ale nejen slovem je člověk živ. V knize Piju čaj poutavě líčíte své oblíbené čaje. Jaký máte rád momentálně?

Čaj poskytuje bohaté možnosti výběru, krásu svobodné volby. Záliba je v pohybu! Dlouho jsem se víceméně držel přímo klasické trojice: ráno Assam, přes den Yunnan, večer a v noci Dardžilink. Později jsem vše obohacoval zvláště o Jávu. Dnešní trojice je jiná: Nilgiri, Sikkim, Nuwara Eliya (vysokohorský cejlonský). Ale změny nejsou na škodu. Co jsem vydal knihu o čaji, snášejí se ke mně rozličné rarity, často osvěživé. Tuhle dárek z Malajsie, vpravdě exotický. Nebo znovuvzkříšený vietnamský. Někdy zazáří to, co se považuje za nezajímavý průměr: Keňa. Nebožtík Vladimír Preclík mi přivezl kilo! Je tu jedna stálice, aspoň v mé klasifikaci: Keemun. Ve dne v noci. Kdykoli.

Z vlaku

Zas vidět Radobýl
notně už časem ohryzaný
 ó Karle Hynku jenž
 běžíš jak divý
 k věčnému požáru!
a zase věže Litoměřic
 tu Kališní si u mne kdysi
 objednal generál Eliáš
 na šálky a talířky velitelství
 třetí divize – má první
 zakázka...
a zase Kamýk Žernoseky
 nedělní rodinné výlety
 z nichž jsem tak záhy
 dezertoval...
a zase bezejmenné pohoří
 klenulo se
 nad prazeleným časem
 a zjevuje se
 měsíc co měsíc
 v mém litoměřickém školním snu
a zase vinice
 skrze něž jsem se řítit
 na červeném kole
 s malým převodem
vinice tak fatálně podobné
 předpolí bitev
 ó slávo vín
 jež nikdy nechutnal jsem
 a která proto věčně
 sládnou na ponebí...
a zase –vv –v –vv –v –vv –v vlaku

(Zazimování a jiné básně, BB/art, Praha 2004)

Pavel Brycz

5. března proběhlo v rámci série autorských večerů v naší knihovně čtení se známým spisovatelem Pavlem Bryczem. Autor, v současnosti působící i jako pedagog, diváky velmi zaujal a vzhledem k tomu, že mezi nimi byla řada učitelů, rozproudila se i dlouhá debata na téma školství. „Malá novelka Mé ztracené město, ze které jsem četl v knihovně, už je na světě. Především se mi dostala poprvé do ruky zároveň s antologií Hemy a Marlen v Paříži, kde jsem zastoupen povídkou,“ napsal nám nedávno spisovatel.

Narodil se 28. července 1968 v Roudnici nad Labem. Na Pedagogické fakultě v Ústí nad Labem vystudoval český jazyk, později pokračoval ve studiu dramaturgie na pražské DAMU. Působil jako středoškolský učitel, publicista a textař v reklamní agentuře. Vyrůstal v severočeském Mostě, jehož atmosféra se otiskla do jeho povídkové prvotiny Hlava Upanišády a do knihy Jsem město, za kterou v roce 1999 získal Cenu Jiřího Ortena. V r. 2000 obdržel grant UNESCO a žil dva měsíce ve Francii, kde napsal novelu Sloni mlčí. Vedle sedmi povídkových a románových titulů se prezentoval rovněž básněmi a literárními hříčkami, z nichž spolu s výtvarníkem Filipem Raifem sestavili útlou knížku Lásky na konci světa. Povídkami je zastoupen v americké antologii současné české prózy Daylight In Night-club Inferno (1997). V nakladatelství Twisted Spoon Press mu vyšel anglický překlad knihy Jsem město pod názvem City. Píše rovněž povídky pro děti uváděné Českým rozhlasem Praha v dětských pořadech Tu rádio a Rádio na polštář. Žije v Jablonci nad Nisou, kde vyučuje na gymnáziu. Jeho dosud nejznámějším dílem je román Patriarchátu dávno zašla sláva, za nějž v r. 2004 získal Státní cenu za literaturu.

Ukázka z knihy Patriarchátu dávno zašla sláva Napoleon na bruslích

Viktor Effenberg měl rakouský válečný kříž, hodnost leutnanta a doma v Reichenbergu hezkou ženu, když se v jeden prosincový den roku 1917 u města Kyjeva dopustil nejhorší chyby svého života.

Ešalon nebyl ve stavu pohotovosti, odpočíval po dlouhém přesunu, kafralo se o ruské revoluci a honily se ženské, a tak si šel náš leutnant, sudetský Němec s válečným křížem od Haliče, zabruslit na zamrzlou řeku. Burdke a Weisspasse, rakouští oficiři, se velmi smáli Viktorovým bruslím na klíček z pravé švédské oceli. Považovali bruslení za dětskou zábavu v době míru. Ale za války i ty děti dospěly.

Uzavřený snilkovský Viktor odpovídal svým pobaveným kolegům: „Napoleon by v Rusku nepropadl trudnomyslnosti, kdyby si mohl zabruslit.“

To se smáli Burdke a Weisspasse ještě víc, protože srovnání s Napoleonem bylo velmi případné, Viktor měřil rovných sto sedmdesát centimetrů a brusle mu na okamžik přidaly alespoň šest čísel.

Již včera nahnal patnáct Čechů na řeku, aby mu umetli sních. Neudělali by to, kdyby ho neměli rádi, ale malý Napoleon byl u vojska oblíben. Uměl české písničky a takovou „Na rozloučení mý potěšení“ často zpíval, bylo při ní hezky smutno.

Ten den tedy Viktor bruslil po zamrzlé řece, vítr mu fičel do zrůžovělých tváří, v očích cítil chladné slzy a zakoušel takové potěšení z rychlé jízdy, piruet a akrobatických výmyslů, které i zde v této pustině vymýšlel pro svou ženu, že si ani nevšiml čtyř jezdců na koních, kteří ho z břehu pozorovali.

Viktor Effenberg právě provedl skok, který se dozajista bude líbit jeho ženě a který si jednou přivlastní jistý Salchow, když na řeku vjela ona čtveřice jezdců a hnala se přímo k němu.

„Scheisse!“ vykřikl Viktor pozorující siluety jezdců skloněných nad šíjemí vraných koní.

„Heja, heja, heja,“ křičeli jezdci a obklíčili bruslaře.

Z jejich zarostlých vousatých tváří vyzařovala divoká a zvrácená radost. Oči měli jako černé uhlíky, na hlavách papachy a v rukách dűtky. Z nábojových pásů okolo hrudi šel strach, nárameníky činily jejich ramena ještě širší, než byla ve skutečnosti.

Viktor Effenberg si vzpomněl na všechny historky o bolševicích, kteří se zbláznili a chtěli zvrátit řád světa. Začal prchat na svých bruslích. Prorazil mezi dvěma koňmi, kteří se vzepjali na zadních, a ujížděl ke břehu, hlavu skloněnou téměř až ke kolenům, aby zmenšil odpor vzduchu.

Jezdci se zasmáli. Ne snad, že by nikdy neviděli nikoho na bruslích, ale závod bruslaře o život s koňmi byl jako zjevení ze snu, bláznova historka anebo cirkusové číslo ruského klauna. Výskali a křičeli své „heja, heja, heja“ ještě rozverněji.

Viktor se dostal na břeh, ale koně mu už funěli na temeno hlavy. Ohlédl se a viděl půl lokte nad sebou koňské zuby, z nozder vycházela bílá pára, v hrůzném dětském snu býval takto pronásledován drakem, kterému z huby šlehaly plameny. Uháněl po sněhu na svých bruslích. Tkaničky se povolily a on se viklal ze strany na stranu, nohy mu tančily jako při tanci charlestonu, jehož čas ovšem má po téhle prokleté válce teprve přijít.

„Heja, heja, heja...“ Jezdci s koňmi začali kroužit kolem Viktora, jenž se zastavil a cítil, že má potřhané plíce z děsivého úprku.

„Nu, mladěc, mladěc...“ volal jeden z divých mužů a ostatní se zasmáli.

A Viktor nabral dech, ucítil tím prudkým nádechem pach teplé krve v ústech a zakřičel:

„Ať žije Lenin. Hurá!“

Pak ho cosi uhodilo do hlavy a ztratil vědomí.

Když se probрал z bezvědomí, byl svázaný do kozelce v nějakém černém stavení s hliněnou podlahou a se stěnami zčernalými kouřem, nosné trámy chalupy vypadaly jako z kamene, vzpomněl si na obecnou školu a co jim učitelé říkali o kamenném uhlí a sekvojích, v téhle chalupě to vypadalo, že všechno, i on sám, se změní v uhlí.

Viktor pohnul hlavou, ve které ho pořád nesnesitelně bolelo, nadzdvihl se a uviděl muže, jenž kouřil papirosku a foukal dým pryč od ležícího zajatce.

Když si neznámý všiml, že se na něj zajatý voják dívá, usmál se a řekl: „Dojč?“

Viktor přikývl.

Muž pokýval hlavou a pronesl vesele: „Mluvíím německy. Naučil jsem se sám. Ale chybí mi konverzace. Mohu s vámi mluvit?“

Viktor si prohlédl muže pozorněji. Byl to vlastně ještě mladík, o dobrých deset let mladší než sám Viktor, a mohlo mu být takových dvacet. Měl velmi jemné slámově žluté vlasy, které mu už řídly, a veliký zakulacený nos. Oči měl modré do šeda. Představil se Viktorovi jako Theodor Jefimovič Berezinko. Když se Viktor podívoval, že vypadá úplně jinak než divocí vousatí snědí chlapi na koních, vysvětlil Viktorovi, že oni jsou kozáci, ale on je Ukrajinec a dostal se k nim, když se fronta úplně popletla.

„Teď je všechno zmotané, holenku, zastřelíte nepřítelē, a on je to váš bratr, promluvíte k vraníkovi, popláčáte ho a on na vás spustí česky,“ mudroval Berezinko nad válkou v roce 1917. Šelmovsky se usmál: „Vždyť vy jste taky na bruslích volal úplné nesmysly. Ať žije... hurá... cha, cha, chá,“ zasmál se mladík. Vzápětí zvažněl a pošeptal: „Lenina nevzpomínat. Psssst. Náš ataman Radčenko, kozák, říká: Na zemi car, na nebi Bůh, Lenin v chladných vodách Volhy ať si hledá místo!“

„Vy nejste?“ zeptal se Viktor.

„Bolševici? Ne. Náš ataman Radčenko je mystik. Lenin prý připravuje dekret na zakázání Boha. Někdy ataman nevyjde týdný z transu. Posadíme ho na koně a jezdíme s ním míli za míli, aniž by si řekl o chleba a vodu, pak se probere a zčistajasna řekne: Válka pokračuje jedině vítězstvím! To pak jede a prvního nepřítelē, který se namane, rozseká šavlí na kusy a sní zasyrova jeho varlata.“

Viktor Effenberg užasle zavrtěl svou bolavou hlavou. Důstojník a mystik? Takovou šlamperaj neviděl ani v rakouské armádě.

„Pane Berezinko, co chtějí se mnou udělat? Z vojenského hlediska jsem naprosto bezcenný. Musím říct, že o strategických plánech našeho velení nic nevím. Válka skončí každým okamžikem, snad mě vymění za ruského zajatce?!“

Theodor Jefimovič pohlédl do hliněné podlahy a zašeptal: „Nevím. Já jsem Ukrajinec, ale Radčenko je kozácký ataman a mystik. Teď spí a Bůh s ním mluví. Nevím, co si o vás říkají. Opravdu nevím, pane...“

„Effenberg,“ představil se Viktor.

„...pane Effenbergu,“ doplnil Theodor.

Byl rád, že němčině zajatce rozumí, přesto byl tak nějak smutný.

Vtom se někde za chalupou ozvalo křupání sněhu a několik hlasů se vzrušeně bavilo. I Viktor, ačkoliv nerozuměl, pochopil, že se baví o honičce na řece. Hlasy se blížily, určitě se kozáci šli podívat na svůj úlovek, snad ukázat zajatce atamanovi. Viktor zbledl a na čele se mu perlily kapky potu. Hrůza ho ochromila víc než provaz, kterým byl spoután. Očima hledal pomoc u Theodora Berezinka.

Ale mladík sklopil zrak, zahleděl se na své boty, své ošklivé laptě, jako by si z nich chtěl vyčíst vlastní osud, a pronesl sotva slyšitelně: „Izvinítě. Vzbudil se. Náš ataman se vzbudil.“

(Host, Brno a Hněvín, Most 2003)

Debutem Pavla Brycze v oblasti dětské literatury je kniha *Kouzelný svět Gabriely* s ilustracemi Šárky Zíkové (Meander, Praha 2006). Vloni byla nominována na Magnesiu Literu. V současnosti autor na její motivy píše scénář celovečerního animovaného filmu.

Ukázka z knihy *Kouzelný svět Gabriely*

Kapitola 1. O Gabriele a narozeninách, na které nikdo nepřišel. Jak se Gabriela naučila řeč věcí a narozeninový dort málem rozpoutal šlehačkovou bitvu.

Gabriele bylo deset. Bylo jí deset právě dnes, takže si na ten věk ještě nezvykla, ale nedalo se s tím nic dělat. Stejně tak se nedalo nic dělat s tím, že nikdo z kamarádů a spolužáků pozvaných na oslavu jejích narozenin nepřišel.

„Zrádci,“ pomyslela si Gabriela. „Fuj, hanba!“

„Proč nepřišla třeba Vendula?“ Navenek se ke Gabriele chová medově, pořád ji hubičkuje červenými rty tlustými jako klobásy a pak se zachová takhle proradně.

Gabriela se podívala na dort s deseti svíčkami a představila si sladkou pomstu. Vendula ráda dorty a na její postavě to je vidět. Teď si Gabriela vysnila, jak Vendule rozplácává narozeninový dort na její otlý obličej. Udusila by se šlehačkou.

A co by udělala zrádci Davidovi? Ustříhla by mu dlouhé vlasy, kterými pořád pohazuje jak hřebec hřívou, a myslí si, že všechny holky z něho ztrácejí dech.

„Milý Davide, přijdeš o svoje vlasy. Dlouhé vlasy krátký rozum, a tak z tebe udělám plešouna.“

Představa holohlavého krasavce ji tak pobavila, že na chvíli přestala mluvit, aby se mohla dosyta vysmát.

„Cha, cha, cha, cha, cha, cha, chi, chi, chi, chi, ha, ha, ha, ha, hi, hi, hi, hi,“ řehtala se minutu a půl z otevřeného okna, že ji slyšela půlka města. Druhá půlka města, která neměla ráda smích, si dala vatu do uší.

„A co udělám Karolíně?“ zeptala se sama sebe, když se dosmála. „Ta se přece ráda houpe na židli. Balancuje na dvou vratkých nohách židlí, takže si vyloženě koleduje o pád na podlahu. Té bych nepozorovaně podrazila nohy židle, aby se zřítla na tu svoji pitomoučkou hlavu s barevným přelivem. Michalovi bych nechala na hlavu spadnout nástěnné hodiny. Tanečníka Huga bych nechala uklouznout na leštěných parketách. Miriam bych připravila o její druhé oči, roztloukla bych jí brýle na prášek v mosazném hmoždíři po babičce.“

Gabriela se nechala unášet myšlenkami na pomstu, cítila, že je to hnusné, přát takhle spolužákům samé ošklivé věci, ale nemohla si pomoci.

„Je mi deset a nikdo si na mě nevzpomněl. Nikdo mi nepopřál. Já snad budu brečet!“ litovala se.

Myslela, že tu není nikdo, kdo by její nárek slyšel. Vždyť i rodiče odešli, aby si své desáté, hezky kulaté narozeniny užila s kamarády. Jak se ale mýlila!

Najednou zaslechla zvláštní zvuk, jako když stěhováci tahají těžkou skříň po parketách, anebo jako když se koule při kuželkách skutálí mimo dráhu.

„Drhmrhmr,“ udělalo to. A zase. „Drhmrhmr!!“

A pak užasle spatřila, jak se židle v jídelně zničehonic dávají na pochod ke dveřím. Za nimi skákal velký jídelní stůl, až dort se svíčkami plný šlehačky mlaskavě nadskakoval. Hodiny na stěně spadly na podlahu a na lesklé dřevěné podlaze se odstrkovaly ručičkami, aby se dostaly ke dveřím.

(Meander, Praha 2006)

Petra Braunová

Narodila se r. 1967 v Praze. Za knihu Česká služka aneb Byla jsem au-pair získala v r. 2004 cenu Zlatá stuha a Cenu učitelů. S knížkou Kuba nechce číst se umístila na třetím místě v kategorii Cena dětí SUK 2007. Litoměřičtí čtenáři se mohli s Petrou Braunovou setkat 25. března v Knihovně K. H. Máchy. Internetové stránky spisovatelky jsou na adrese petrabraunova.cz.

**Ukázka z knihy Ztraceni v čase
Pozorovatelka**

Eva otevřela oči a skoro okamžitě pocítila nepříjemné svírání v břiše. Obě ruce si položila na místo, kde je žaludek. Zhluboka se nadechla a dlaně tlačila směrem dolů. Představila si hukot v břišní tepně, chvíli ji mučila pevným stiskem. Očima bloudiva po stropě. V rozích místnosti se plížila plíseň se stejnou výmluvností jako splín v její duši. Pokoj by potřeboval vymalovat. Vysoký strop by určitě snesl barvu žlutou, stěny by mohly být oranžové. Chvíli si představovala, jak by se pokoj rozjasnil, ale pak oči zavřela a myšlenky zahнала. Nemá cenu přemýšlet o něčem, co se jí už nebude týkat. Nová majitelka bytu stejně vypadá, že ho od podlahy až ke stropu zároveň klecemi s kanárky, které se jí nevešly do paneláku. Díky nim vlastně výměna proběhla bez doplatku.

Eva nikdy v paneláku bydlet nechtěla, teď si však zakázala pochybovat o tom, že se jim tam nebude líbit. Když už nic, Natálie bude mít vlastní pokoj. Slabý argument proti tomu, že nebudou mít okno v koupelně a starodávnou spíž, ve které chleba vydržel čerstvý celý týden. V parných létech se do ní Eva dokonce zavírala. Opřela se o dřevěné police s džemem, nakládanými okurkami a cibulí a vychutnávala její chlad. Když ji tam jednou pětiletý Petr objevil, nadšeně si sedl vedle ní.

„Co tu děláš, mami?“

„Nic.“

„Tak proč jsi tady?“

„Jsem tu schovaná.“

„Komu?“

„Co komu?“

„Komu ses schovala?“

„Nikomu.“

„Jojo. Jinak by ses neschovávala.“

Eva se musela usmát. Petr byl rozumbrada, legračně uvažoval nad každou pitomostí.

„A proč ses schovala?“

„Protože.“ Eva zavřela oči. Vlastně se opravdu schovala. Vůně cibule a česneku jí připomínala prázdniny u babičky. Jako malá si to nikdy neuvědomila, ale nikdy později už nebyla v takovém bezpečí.

„A já jsem tě našel!“

Kdykoli se pak Petr schoval, jedině do spíže. Tu noc, kdy od nich Pavel odešel, si do spíže přitáhl polštář a deku a přenocoval tu.

V paneláku podobná místnost není, pokoje jsou tam menší a stropy nižší. Eva chvíli zadumaně přemýšlela,

kam si panelákoví obyvatelé ukládají marmelády. Bude se na to muset někoho z nich zeptat.

Eva se protáhla, až jí zakřupaly klouby. Snažila se zhluboka dýchat, dlaněmi kontrolovala, jestli se jí zvedá hrudník, a ne břicho. Odmalička dýchala břichem a dosud se toho nedokázala zbavit.

Nakonec nebude špatné, když pokoj zaplní kanárci. Budou barevní a budou křičet a bytu nebude tolik smutno. Už odmalička vkládala neživým věcem duši. Dokázala si povídat se židlí, s hrnečkem a jednou se dokonce omluvila rozštípnuté skleněné osobní váze, když na ni upustila květináč. Rodiče si toho brzy všimli a slušně toho zneužívali. Dojez tu polívku, nebo jí to bude líto, říkala jí často máma.

Možná by si mohli do paneláku taky jednoho kanárka pořídit. Možná by jim ho paní Votrubová dala zadarmo. Eliška by pak možná přestala trucovat.

Ačkoli to nesměla přiznat, Evě bylo nesmírně líto, že byt opouští. Líbilo se jí tu, dobře by si dokázala vzpomenout, jakou měla kdysi radost, když se ho Pavlovi podařilo získat. Jako malá holka probíhala nadšeně prázdnými pokoji, obdivovala starodávné parkety a vysoké stropy. Nemohla uvěřit, že má muže, kterého miluje, a byt, ve kterém s ním bude žít. Každý den se probudí a Pavla najde vedle sebe. Natáhne ruku a dotkne se ho kdekoli bude chtít. Obrovským návaem štěstí se tehdy rozbrečela. Pavel stál u okna a zkoumal výhled z okna, když mu s pláčem padla kolem krku.

„Co se stalo?“ lekl se. Objal ji a nechápavě hladil po zádech, která se otřásala srdceryvnými vzlyky.

„Co se, proboha, stalo?“

Brečela beze slov, neuměla vysvětlit, jak nekonečně moc je šťastná, jak se ho nemůže nabažít a jak je schopná pro něho i umřít.

„Ty blázínku,“ pochopil Pavel.

Nenechal ji plakat dlouho, jako pírkó ji zvedl do náruče a odnesl do budoucí ložnice. Na zem položil džínovou bundu, košili a Evin svetr a na improvizovaném tvrdém lůžku se dvě hodiny milovali.

„Víš, co bude tamhle v rohu?“ zašeptala pak Eva a ukázala k oknu.

„Fíkus?“

„Ne.“

„Lampa?“

„Nene.“

„Hmmm, stativ s kamerou?“ Pavel vyprskl.

Eva ho bavila, pokládala mu často záludné otázky, které nikdy nedovedl správně zodpovědět.

„Ne. Bude tam... košíček.“

„Košíček?“ Pavel se vážně zamyslel. Eva se tiše zasmála.

„Jo, košíček.“

„Košíček s pletením?“

„Ne...“

„Košíček s... koťátkem?“

„Košíček s miminkem...“ Eva se dětsky smála jeho překvapení.

Košíček s miminkem v rohu ložnice do půl roku skutečně byl a v něm křičel malý a věčně rozčilený klouček. Když Petr vyrostl a přestěhoval se do modré postýlky ve vedlejší místnosti, proutěný košík s bílými volánky nezůstal dlouho prázdný. Za dva roky po narození kluka se v něm kroutila drobounká holčička.

Eva vytáhla zpod deky jednu ještě nocí zahřátou hubenou ruku a s roztaženými prsty ji zvedla ke stropu. Protáhla se. Prohlížela si svoje dlouhé pěstěné nehty. Nepřišla si nikdy krásná, dokonce věděla, že krásná není, ale nehty měla prvotřídní. Taky to bylo jediné, o co ve svém životě skutečně pečovala.

Nevadilo jí, když došel toaletní papír anebo máslo, ale měla vztek, když jí Eliška nechala vyschnout její oblíbený lak. Je marnivá. Babička se za to na ni vždycky zlobila. Už z peřinky se nadšeně usmívala na stříbrné a zlaté koule na vánočním stromečku a její nejoblíbenější hračka byla nová růžová mycí houba. Zamračené se nadzvedla, aby viděla na budík. Za minutu půl šesté. Za minutu se probudí Natálie.

Eva se stulila do klubka a zachumlala se do zelené huňaté deky. Spát, spát. Nemuset vstát. Nemuset nikam chodit. Nemuset nic. Vzpomínky se jí draly do hlavy, i když pevně zavírala oči a potichu si drmolila abe-

cedu. Už někdy v pěti letech se jí naučila nazpaměť. Písmenka se jí míhala před očima. Milovala písmenka, protože byla barevná. Nikdy nepřišla na to, jak se jí mohlo stát, že se jí písmenka v duchu vybarvila. Červené r, zelené h, modré p. Dlouho si myslela, že to mají i ostatní lidi, že je to něco jako barva očí anebo nebe. Ať se snažila sebevíc, nervozity z dnešního setkání s Pavlem se nemohla zbavit. Neskutečné. Jak je možné, že kdysi nemohla dospát, počítala hodiny a minuty do chvíle, kdy se ho bude moct dotknout, tolik po něm toužila. Na rande s ním chodila jako náměsíčná. Stávala už hodinu před schůzkou v protější ulici a zpoza domu pozorovala, jak Pavel přichází. Kochala se pohledem na něho, na to, jak houpavým krokem chodí sem a tam, sledovala, jak se opřel o zábradlí a díval se do nebe. Pravidelně ho nechávala čekat o deset minut déle. Pak teprve vybíhala, aby se mu pověsila na krk. Nikdy její divadlo neprohlédl. Nikdy mu o něm neřekla, ani když si jednoho dne před ní klekl na koberec, dlouze se jí díval do očí a pak jí řekl, že jestli si ho nevezme, zemře.

Brali se měsíc nato.

Milovala ho tak, až jí bylo špatně od žaludku. Oblékala si jeho zpocená trička a blaženě vdechovala jejich vůni. V noci se k němu tiskla, jako by se každou chvíli měly rozrazit dveře a ona o něho měla nadosmrti přijít. Když se v práci zdržel, nemohla se soustředit ani na mytí nádobí, odbíhala k oknu a u dveří na chodbu dokázala stát strnulá celé dlouhé minuty. Se skloněnou hlavou si prohlížela jeho boty v botníku a deštník opřený v rohu u dveří.

Karta se spletitou cestou osudu otočila. Dneska také nemůže dospát, ale současně se nemůže dočkat, až bude jejich setkání za nimi.

(úryvek z knihy Ztraceni v čase, Albatros, Praha 2007)

Martin Fahrner

Narodil se r. 1964 v Jablonci nad Nisou. Po absolvování gymnázia v Náchodě studoval Pedagogickou fakultu v Ústí nad Labem, později dramaturgii na pražské DAMU. Debutoval zralou prózou Steiner aneb Co jsme dělali (Petrov, Brno 2002), zaujal i citlivou knihou z prostředí labskoústeckých vysokoškoláků Pošetilost doktora vinnetoulogie (Petrov, Brno 2004). Působil jako dramaturg v divadlech v Jihlavě, Pardubicích a Brně. Kromě prózy píše i divadelní hry a písňové texty.

Naděje

Dílna byla jeho útočiště. Stál u okna a začišťoval ouška od hrnků. Za oknem foukal vítr a odnášel z větví stromů barevné podzimní listí, ale Jindřicha hřálo do zad teplo znovu najíždějící pece. Hrnky, které z ní vyndal ráno, chladly a glazura tichounce cinkala. Ucítil hlad. Přesl chodbou ke dveřím do kuchyně a opatrně otevřel. V kachlových kamnech se topilo a jeho žena spala na gauči vedle nich. Dlouho pátral v kredenci, ale i čocka a těstoviny už došly, jen z jednoho pytlíku úplně vzadu zbylo snad na dva hrnky rýže. Je to špatné, napadlo ho, zatímco hledal ve sklepě, jestli by k rýži něco nebylo. Především v Týništi ho prostě vypekli. Ale co měl dělat? Měl se snad s nima prát? Dneska nikdo nikomu peníze na ruku nedá, všichni keramici, co je zná, nechávají zboží v obchodech do komise a čekají na peníze, dokud se zboží neprodá. Není problém vyrobit, ale prodat, řekne vám každý a vymlouvá se na krizi maloobchodu, na supermarkety a levné věci z Číny. Když přijedete příště a stane se, že v regálu nenajdete ani jeden svůj hrnek, takže je jasné, že je prodali, nemají se na co vymluvit a řeknou alespoň, že zrovna nemají tolik v pokladně a že vám pošlou prachy poštou. Dobře vědí, že když bydlíte sto kiláků od nich, nebudete jim klepat na dveře hned zítra, takže když vás ustojí, mají vaše prachy i klid. I s tím by se smířil. Jenom to pořád vysvětlovat Nadě... Ve sklepě našel cibuli. Vařil ji ve vodě, protože nenašel olej. Nada se převalovala na gauči. V kamnech praskalo. Vybral si tuhle cestu dobrovolně, takže byl šťastný. Kdyby byl sám, mohl by takhle žít třeba tisíc let, klidně jen s rýží a cibulí. V atlase zjistil, že i bršlice, co roste za domem u potoka, se dá jíst, že se z ní dají i namlít karbanátky. Dělal, co chtěl, jemu nic nechybělo. Jenom Nada si někdy dávala jeho ruku na břicho, kde jim začínalo kopat dítě, a říkala: „Měl bys s tím něco udělat...“ Snažil se jí vysvětlit, že se nefláká, že to jen není sranda, zaparkovat auto uprostřed pěší zóny, protože většina obchodů s keramikou je prostě v centrech, kde pěší zóny jsou, vynášet z auta krabice a předvádět majiteli obchodu, jak je vaše zboží úžasný, i když se tváří, že ho to vůbec nezajímá, už ze sportu, aby vám srazil sebevědomí a cenu. Že to není sranda, to sebevědomí mít, když pořád jedním okem koukáte na auto, jestli kolem něj už dávno nechodí městská policie, která vám dá za stěrač takovou pokutu, že pokud tady při tom největším štěstí všechny hrnky prodáte, zbude vám stejně akorát tak na ni, když prostě nemáte povolení k vjezdu... Jenže povolení vám vydají po dlouhém čekání na místní dopravce a jak si asi tak máte všechna ta povolení vystát, když abyste se uživil, musíte za den obrazit alespoň deset měst? Šel by klidně dělat něco jiného. I když byl takhle šťastný. Kvůli Nadě a tomu prckovi. Ale copak se dneska sežene nějaká práce? Opravdová, normální práce? Všude shánějí jenom dealery, obchodní zástupce, oblastní zástupce, copak někde shánějí školníka? Copak jediný způsob, jak se uživit, je rvát lidem do hlavy, že potřebují, co ve skutečnosti nepotřebují? Školníka jsme měli rádi. Můžeš mít ráda někoho, kdo se ti cpe do bytu a vnucuje ti vsavač?

Nada se probudila. Chtěla, aby si k ní šel na chvíli lehnout. Zasmál se a ukázal na košili plnou prachu z dílny. Nejvíce se nadělalo při zabrušování. Jemný prach zalézal všude, plazil se pode dveřmi a snažil se dobýt celý

dům. Sundal si košili a kalhoty, aby co nejméně naprášil, a lehnul si k ženě.

„Dokud lidi pracovali doma, měli na sebe čas. Každý švec, tkadlec a kovář... Pořád byli s rodinou... Doma...”

„Ale stejně bys s tím měl něco udělat,” mínila Nada a položila si jeho ruku na břicho.

„Je ještě něco ve špajzu?”

Jindřich zavrtěl hlavou. „Trochu rejže. Už jsem to uvařil. S cibulí.”

„Já nevím, potřebuju asi přece jenom nějaký stavební látky pro mimino, víš?”

„A co v Číně a v Tibetu? Tam přece jedí jenom rýži. Myslíš, že tam těhotný mají zvláštní režim?”

„Tady nejsme v Číně,” odsekla. Někdy ji dokázal tím svým klidem naštvat.

Odtáhl se od ní a vstal, opatrně si natahoval zaprášenou košili a kalhoty.

„Zítra zajedu do Vrbna. Tam platí paní na ruku.”

„Zajedeš? Čím?”

„Stopem tam zajedu. Dám si hrnky do batohu.”

„A co když tam nebude? Může být u doktora v Bruntále. Takový štěstí my dva máme.”

„Zavolám jí.”

„Telefon nám ještě neodpojili?”

Zavrtěl hlavou a odešel do dílny. Na peci už bylo osm set stupňů. Chladnoucí glazury stále cinkaly. To cinkání a to suché teplo do zad miloval, ale pomalu mu docházelo, že se ho bude muset vzdát. Takže kompromis. Prohra. Ani on si nedokáže zařídit život podle vlastních představ. Jako tolik ostatních před ním... Kdyby alespoň nebylo vidět tak jasně, kam tyhle kompromisy vedou...

Ráno prohlédl peněženku a pak všechny kapsy, co na šatech měli, jestli nenajde zapomenuté drobné. Nenašel ale tolik, aby to dalo na autobus do města, takže sednul s batohem plným hrnků na kolo a doufal, že všechno nerozmlátí dřív, než dojede do města. V Šumperku si nechal kolo u kamaráda a šel na stopa. Za Šumperkem se silnice rozdvouje. Jeden tah vede na Bruntál a Ostravu přes průsmyk Skřítek, druhý přes Červenohorské sedlo do Jeseníku. Dlouho mu nic nezastavovalo. Jen jedno auto, které pochopitelně zrovna jelo na Jeseník, tedy ne jeho směrem. Nechal ho odjet, ale pak si to vyčítal. Co když tady bude stát až do večera? Už opravdu nemají co jíst. Měl jet s ním, vystoupit na sedle a přejít do Vrbna přes hory. Můžou to být tak čtyři hodiny chůze, to by se dalo stihnout. Ale takhle... Může tady stát a stát, a nic. Slíbil si, že do příštího auta nastoupí, ať jede kamkoli. A tak za další hodinu, kdy mu na Ostravu nezastavil nikdo, uháněl se starší paní ve starším, ne moc rychlém autě na Jeseník.

Když vystoupil na Červenohorském, bylo jedenáct. Takže když pohne, nic nemusí být ztraceno. Odhodlaně vykročil směrem ke Švýcárně a k Pradědu. Na místech, kde byla cesta horší a musel přeskakovat z kamene na kámen, se třely hrnky na jeho zádech o sebe a skřípaly. Na Švýcárně se napil z pramínku vytékajícího z trubky pod chatou a rázoval si to dál. Kromě zavírací doby obchůdku, kde mu slíbili peníze na ruku, ho už popoháněl i hlad. Ráno nesnídal a včera měl jen tu rýži, která se rychle stráví... Minul Praděd, spustil se do průrvy Bílé Opavy a scházel dolů na druhou stranu hor. Nohy už ho bolely. V žaludku kručelo. Když dorazil dolů do Karlovy Studánky, bylo už hodně pozdě. Už se zdálo, že to nestihne. Ale vzpíral se tomu. Fakt ty peníze potřeboval. A navíc po takové cestě... Šel dál. Nesedne si a nevzdá to, a basta. Za zatáčkou mu svíto štěstí. Zahulákal na technika, který opravoval u chodníku telefonní budku, jestli nepojede do Vrbna, až to opraví.

„Všechny cesty vedou do Vrbna,” zasmál se technik.

To měl pravdu. Většina silnic odtud dál nevedla, hory jim stály v cestě. Zbývala jen ta na Bruntál, nazpátek do Vrbna.

„Jenom bych to tady měl dodělat, že?”

„Jak dlouho to může trvat?” naléhal Jindřich, i když věděl, že by si dobrodince neměl naštvat.

„Myslíš jako když mě nebudeš rušit?”

„Promiňte. Já jenom strašně potřebuju být ve Vrbně do čtyř.”

„Proč?“

„Protože pak zavírají obchody. Já tam vezu hrnky.“

„Jo ták. No mohli bychom to stihnout...“

Technik byl zlatý, stihli to. Majitelka obchodu byla zlatá, vyskládala hrnky do poliček a dala Jindřichovi peníze. Ten poděkoval a běžel do nejbližšího obchodu, kde koupil deset rohlíků. Sedl si s nimi na schody před krámem. První rohlík chutnal jako nebeská mana. Rozplýval se na jazyku a rozléval po celém těle, ne jen po trávicím traktu, vlny rozkoše. Stejně tak druhý, i když už se chutí víc blížil dobrému křupavému rohlíku. Takový byl třetí. Prostě dobrý voňavý křupavý rohlík. Jak má být. Nic víc, nic méně. Při čtvrtém rohlíku si Jindřich vzpomněl na ženu. Dojedl ho sice, ale zbytek nákupu strčil do uprázdněného baťohu a vydal se na cestu. Došel k autobusové zastávce a podíval se, kdy jede poslední autobus. V sedm večer. To šlo. I když teď na něj měl peníze, byl naučený šetřit. Jistotu, že se dostane domů, má. Takže do sedmi může stopovat a třeba ušetří. Jak se říká: peníz ušetřený je peníz vydělaný.

O půl sedmé ho vzal do auta dealer, který přivezl do Vrbna suché plínky. Vracel se přes Šumperk do Prahy, takže měl Jindřich opravdu štěstí. Vlastní ženu přesvědčoval, že až přijde mimino, suchým plínkám se budou vyhýbat zásadně, protože když už se jednou někdo rozhodne něco udělat, jako třeba mít dítě, měl by to dělat poctivě a najít si na to čas, že dneska se už nic nedělá poctivě právě proto, že nejsme ochotni tomu věnovat čas. Ale chápal, že je zbytečné zapřádat o tom hovor se suchoplínkovým dealerem. Do Šumperka s ním tedy rozhodně chtěl dojet. Inu, život je plný kompromisů, povzdechl si v duchu.

Když Jindřich tlačil kolo do strážnice k jejich chalupě, ještě se ani nestmívalo. Ale světlo v kuchyni už svítilo a ukazovalo mu cestu. Jindřich přidal. Těšil se na ženu a připadal si trochu jako lovec, nesoucí domů kořist. Hrdě vyskládal na stůl rohlíky a nazítří pozval ženu na nákup do města. „Budou to hotové materialistické orgie,“ zasmál se na ni a zašustil jí do ucha penězi. Když se setmělo, zhasli a lehli si vedle sebe na gauč. Jindřich nechal otevřená dvířka od kamen, takže mihotající se plameny vytvářely na stropě pobíhající stíny.

„Není to lepší než televize?“ zašeptal. Naďa ho pohládila po vlasech.

„Copak nejsme takhle šťastní?“

„Jsme, jenom to nejde donekonečna, i když bych si to taky třeba přála.“

„Přála by sis to, vážně?“

„Vážně, ale dříve nebo později nám to nebude stačit. Budeme potřebovat peníze na aktovku, na obědy do družiny, co já vím... Ale pak bude pozdě na to, začít je teprve shánět...“

Jindřich se zvednul a vrátil se s novinami. Lehl si zpátky k ženě a rozložil noviny před nimi. „Podívej. A teď mi z toho něco porad, ale aby to byla práce, rozumíš, normální práce. Zedník třeba, ale ty si dnes každéj vozíš z Ukrajiny.“

„A co tohle: sháníme technika ke kuličkovým pistolím?“

„No tak to ti pěkně děkuju, to ze mě bude úplný UFO.“

„UFO? Proč UFO?“

„Protože to je tryska, ze který jdou pořád pod tlakem malý kuličky, stříká se to na starej lak od nějakýho vlaku nebo tramvaje a někde za tebou to ty vystřílený kuličky zase nabírá, aby se recyklovaly, takže jestli si to umíš představit, trávíš pracovní dobu v oblaku zvířenejch kuliček. A abys přežil, tak ti dávají takový skafandr, určitě pěkně těžký, takže jenom prochodit v něm pracovní dobu je výkon. Když si odmyslíš to horko, protože třením vzniká teplo, že? Proto je tenhle inzerát všude, protože do toho se teda ale opravdu nikomu, koho znám, nechce.“

„No ale je to práce, při které něco vzniká, nebo ne? Odbarvíš tramvaj a ta je pak jako nová, nebo ne?“

„To jo. Tramvaj je pak jako nová.“

„Tak tam zkusíš zavolat?“

„A co dílna?“

„Nemusíme ji přece bourat. Kdo ví, třeba slavná krize maloobchodu přejde a vrátíš se k tomu. Člověk nikdy

neví. Zkus to brát tak, že jsou ty kuličky jen na přechodnou dobu. Co říkáš? Tak co?"

„Co?"

„Zavoláš tam?"

„Zkusím to."

„Zkusíš, nebo tam zavoláš?"

„Zavolám."

„Zítra?"

„Zítra."

Nadě usnula, ale Jindřich zaspal nemohl. Když potřebovala v noci na záchod, tak si toho všimla. Bylo to divné. Jindřich spal většinou dobře.

„Děje se něco?"

„Když já mám prostě strach," zašeptal Jindřich.

„Z čeho? Jsme přece spolu." Obejmula ho.

„Když mně to všechno tam venku připadá jako nějaká důmyslná past... Jen dva prstíčky tam strčíme... Budeme mít rejži, spoustu rejže, a budeš chodit k holiči a našetříme na auto, aby se malý mohlo odvézt k doktorovi, a nemuselo do autobusu s horečkou, ale nebudem mít čas."

„To nevíš..."

„Nikdo nemá čas. Znáš někoho normálního, kdo má na něco opravdu důležitýho čas?"

„Třeba zrovna my na to budeme mít čas."

„Neuvěřil by tomu člověk raději, kdyby byl nějaký precedens?"

„Nadechni se a vydechni."

„Proč?!"

„Poslechni mě. Nadechni se a vydechni. Tak. Co jsi vydechnul?"

„Co by... Já na to dneska nemám náladu."

„Dobře. Tak když se ti nechce, tak se nadechnu já. A zadržím dech. Nechám si vzduch dlouho u srdce. Aby, až ho vydýchnu, v něm byla trocha naděje. Dokud se mají lidi rádi, tak je přece naděje, ne?"

„Nech toho, to máš odněkud ze školky, ne?"

„Proč?"

„Protože to je pěkně blbá hra."

„Blbá, říkáš?! No počkej!" Perou se.

„Neměl by sis už lehat na mě."

„Proč?"

„Kvůli břichu."

Milují se. Pak už budou oba tvrdě spát. V jednu ráno z nich spadne peřina. Nadě ucítí chlad první a ze spaní přitáhne peřinu zpátky. Ráno si to nebude pamatovat. Mezitím v dílně dosáhne teplota v peci tisíce sto padesáti stupňů a automat pec vypne. Chvilí nato, jako by byl vedený nějakým šestým smyslem, se Jindřich probudí a půjde se podívat, jestli už automat odstavil pec. Přisune si židli k peci a nahřívá si záda. Za chvíli se vrátí a bude spát až do devíti. A když se probudí později, bude v peci dobrých osm set stupňů, což je teplota, při které se vyfukuje sklo. Nikdo se tomu nediví. Pec prostě teplo akumuluje. Kdeco akumuluje teplo. Zed', asfalt, voda, kámen. Možná by dneska neměl chodit spát, než bude muset zítra zavolat do té práce s kuličkovou pistolí. Možná by měl jen ležet vedle své ženy a bdít, poslouchat její dech, než tam bude muset zavolat. Dát jí ruku na břicho a cítit dítě a těšit se, až bude s nimi... Když to umí kámen a voda a kdeco, třeba to půjde i jemu. Třeba se mu podaří akumulovat to štěstí, které možná mizí. Nebo alespoň naději.

(z rukopisu, 2008)

Rostislav Janata

Narodil se r. 1987 v Praze. V r. 2007 maturoval na SPgŠ J. H. Pestalozziho v Litoměřicích. Nyní studuje český jazyk a literaturu na Filosofické fakultě Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem. Získal ocenění v literárních soutěžích O cenu Danny Smiřického a Daniel. Své povídky publikoval například v Ideálních novinách či v almanaších v rámci literárních soutěží. Žije v Litoměřicích.

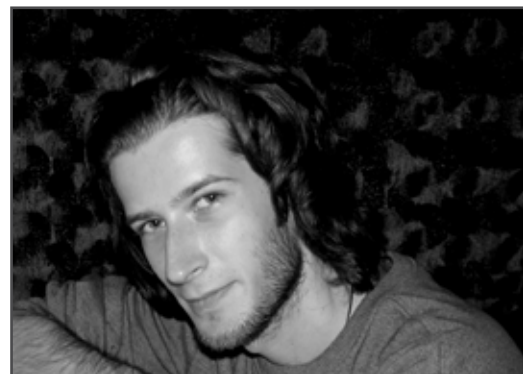
Svět ve světě

Spokojeně vyžunknu zbytek pívka a začínám si hrát s pivním táckem, kterej se uvolnil potom, co jsem posunul půllitr ke kraji stolu, aby to měla servírka blíž. Jsem holt hodnej – někdy až moc... Tácek položím půlkou na stůl a zbytek nechám trčet přes kraj. Rychlým pohybem ruky plácnu zespodu do tácku a ještě před dopadem na stůl ho stačím zachytit. Tenhle trik zopakuju ještě párkrát a pak si všimnu nějakýho nápisu nebo sloganu na jeho spodní straně.

ČTENÍM TĚCHTO SLOV ZTRÁCÍŠ SEKUNDY
ZE SVÉHO ŽIVOTA, KTERÉ JSI MOHL PROŽÍT
LÉPE. PŘEMÝŠLENÍM NAD TĚMITO ŘÁDKY
DALŠÍ, A TAK JE TO STÁLE, DÁL A DÁL
BUDEŠ PROMARŇOVAT OKAMŽIKY SVÉHO
ŽIVOTA, AŽ ZEMŘEŠ.

-

JEDINÝM CÍLEM NAŠEHO ŽIVOTA JE SMRT.

S těmi slovy se ve mně všechno svírá, pořád víc a víc. Jako by mi nějaká obří čelist požírala celý tělo přímo zevnitř. Musím na vzduch. Pomalu, jako že nic, vstanu a mířím k východu. Nenechávám na sobě znát, jak jsem na dně, a chovám se tak, aby to nebylo nikomu podezřelý.

Míjím nabouchaný vyhazovače a za chvíli stojím před diskotékou. Ještě chvíli se tvářím cool a šinu si to za roh podniku, kde začnu až nepříčetně vtahovat do plic studenej vzduch. Levou rukou se opírám o zeď a snažím se všechnu tu úzkost vydechat.

Jediný, co člověka nikdy na světě neopustí, je zasraná úzkost. Má množství tváří, který na nás stále hledí, a nikdy nepřestanou. Kurva.

Cítím, že mi snad srdce roztrhá hrudní koš, jak zběsile buší. Nával stresu a všeho hnusnýho mi dopadá jak kámen na prsa a začíná mě dusit. Těžce oddechuju a vrávorám k nejbližší lavičce. Sedám si na horní opěradlo.

„Ty vole,“ vydám ze sebe a šáhám do kapsy od kalhot pro krabičku s cigama. Nesnáším tuhle úzkost, která spoutá lidský tělo jako řetězy. Jako bych se topil v tekutým písku a nemoh se nadechnout. Zapaluju si rozklepanou rukou a dlouze potáhnu.

„Augy, jsi v pořádku?“ mluví na mě Kristýnka, ani jsem si nevšim, že přišla. Má o mě strach.

Neodpovídám a pohlédnu do jejích upřímných očí. Z očí se toho dá poznat víc než ze slov, protože slovo je vždycky jen to slovo. Kristýnka má nádherný vltavínově zelený oči. Tak kouzelný jako – jako má Natálka. Jejich oči se snad i v tom nejmenším detailu shodují.

„Přemýšlíš o životě, vid?“ zeptá se najednou a shýbne se pro něco na zem.

„Život je svině,“ říkám a potahuju si z cigarety.

Má v dlani písek a sedá si ke mně na lavičku. Pomalu začne dlaň rozevírat a zrnka utíkají po její kůži na zem,

až má za chvíli ruku úplně prázdnou. Po písku není ani památka.

„Tak tohle je život, Augy,“ zašeptá. „Každé zrníčko může být dnem, hodinou nebo třeba sekundou našeho života. Ale ty ten čas nemůžeš zastavit, a tak žij. Život si musíš pořádně užít a naučit se zavírat oči, Augy. Nesmíš si všechno tak moc brát, víš.“

„Proč je to tak hrozně těžké?“ říkám a jen ztěží přemáhám slzy, který se mi hromadí v očích.

„Nejde to změnit – víš?“

Vím to a hrozně to bolí. Každá pravda, která se nám nelíbí, bolí. Kristýnka se nakloní a dá mi něžný polibek na rty. Obejmu ji a ona si položí hlavu na moje rameno.

Nedokážu si bez ní představit svůj život stejně jako bez kohokoli z mejch kámošů. To přátelé dělají náš život a kolik jich máš, tolikrát jsi člověkem.

....

„Hele Augy,“ ukazuje Laky na televizní obrazovku.

V bedně běží nějaký dokument o mladejch neonacistech. Jsou to různé sestřihy, jak holý lebky mlátěj černý kluky, zvedaj pravice a povyšujou se nad všechny lidi.

„Chceš slyšet, co si vo těch hajzlech myslím?“ ptá se Laky a nepřestává mít vážnou tvář – tu ještě nezměnil od té doby, co jsem přišel. „Tak poslouvej, bráško!“

Anti Nazzi

Takže teď a tady do nácků se tvrdě vopru a žádný z těchhle slov už v životě nepopru. A kdo vlastně naci-mus načas? Jeden velký idiot a tím to všechno začal. Ani vlastně nevěděl, kam až to zajde, že každá dutá hlava se v tomhle směru najde. Vypatlaný hlavy, co chtěj vyčistit davy. Prej že bílá rasa, tak kam kráčí tahla masa? Logicky vzato, já total seru na to, jakou má kdo barvu kůže. Prostě se tak narodil, už s tím nic neudělá a nic mu nepomůže. Ale nácek je jinej, je to hajzl línej. Vidí velký rozdíl v tom, jestli si černej, nebo bílej. Takže nácku, dál svojí bílou prdel líbej. Máš mylnou představu o čistém světě, ale nikdo už nezabrání v mojí další větě...

Nácku, vzpomínáš, kdy ses naposled vožral a dalšímu člověku jsi jeho život posral? On teď leží v nemocnici, co ty děláš venku? Měl bys sedět ve věznici. Přál bych ti, abys byl na chvíli černej, abys poznal, jak kdo teď bude k tobě jemnej. Pociť to není pěkněj, vid? Kdybys moh, tak bys mi teďka přetřh nit. Seš největší kripl, co kdy brázdil tuhle zemi. Nad takový jako ty už vážně nic není. Kdyby tu byl Hitler, tak je na tebe hrdej, ale mně jsi jenom pro smích, směju se, jak jsi blbej. Hey, hajzle, jsi drzej, hraješ si na něco, co už dávno není. Ale já moc dobře vím, že v budoucnu se stejně asi hovno změní...

Furt budeš plnej predsudků, že černej je zlej. Ale dycky to tak není a všichni to vědí, že záleží na tom, co nosíš v hlavě. No a barva kůže je až úplně na dně. Ty ohlíš si hlavu úplně dohola, a tak to bude zas a zase dokola. Dokud ze snu neprocitneš, tak se na můj straně nikdy neocitneš. Co to má za smysl, rvát se kvůli barvě, dyť je to děsněj nesmysl. A kdo tomu zasvětil celý svůj život, nejen pro mě je a navždy bude idiot. Nejsem jeden z těch, kterejm záleží na rase, a jestli ty jo, no tak jsi u mě prase. Přece tenhle styl tolerovat nedá se, chce to postavit se jim a hlavně kurva nebát se...

Dyť právo všech lidí je přece svoboda a nezmění to už vůbec žádná dohoda. A porušení dohody je omezení svobody. Ať už kvůli barvě kůže, nebo kvůli víře: a ten, kdo omezuje, není člověk, ale zvíře. Nácku, ty seš zvíře, co omezuje lidi, vím, že nejsem sám, kdo do tebe dobře vidí... Takže Fuck of Nazzi, jste pouhopouhý vrazi!“

„Dobře si jim nakopal prdel,“ říkám a podáváme si s Lakym ruce. Myslím to vážně. Lakyho v tomhle směru obdivuju. Za svůj životní styl a kulturu si vybral rap a za těch pár let, co se v tom pohybuje, se dokázal vcítit do novodobýho básníka a používá rým jako prostředek vyjádření.

(úryvek z rukopisu, 2007)

Václav Formánek

Narodil se r. 1986, žije v Ústí nad Labem a studuje Vysokou školu ekonomickou v Praze. Od r. 2005 vystupuje s vlastní lyrickou tvorbou za doprovodu hudby. Ve svých performancích se snaží objevovat možnosti mluveného slova. Po vítězství v regionálním kole Slam poetry 2007 v Ústí nad Labem ho mnozí považují za představitele této tzv. „slam poetry“. Tj. zvláštního způsobu přednesu poezie, kdy recitátor do čtení zapojuje expresivně zabarvený hlas, pohyby těla, improvizuje, reaguje na podněty diváků atd. Václav Formánek zaujal diváky na autorském večeru nazvaném Láska v knihovně, který se v Knihovně K. H. Máchy konal 16. května.

Manželské etudy po uherskym roce

Naleštěná skla konferenčních stolků
Vířící vířivé vany
Vznešenější a vznešenější hosté
O stále svátečnějších nedělních odpoledních dýcháncích
Velkoplošná fotografie rodinné pohody
S úsměvem typu „sýr“
Trochu děravým. Asi jako ementál
Větší a větší kytice
Z benzinových pump se zapomenutou cenovkou na mašli s nápisem:
„Miluji tě, lásko!“
Ale lásko, ty ses přeci ztratila už tenkrát
Na první služební cestě do Mnichova
Mezi 47. a 49. minutou návštěvy hodinového hotelu
Když si poprvý ty své sekretářský štětce zašeptal:
„Jednou se kvůli tobě rozvedu, miláčku...“

Dámička

V růžovém kostýmku
s kabelkou přes rameno
s naprosto přirozeným úsměvem
z letního výprodeje plastické chirurgie
už ne krásná jen vyzývavá
jak pátá laskonka nalačno
přehnaně sladká

Na vysokých podpatcích
zmateně pobíhala
po římse obchodního domu Šťastný život
který znenadání začal hořet
jen chvíli poté, co jí volal manžel
že ji nadobro opouští

A jak tak pobíhala po té římse
na těch vysokých podpatcích

stalo se to, co každý a asi i ona čekala
podpatek jí uklouzl a ona spadla dolů z nejvyššího patra

Čekal jsem ránu jako když spadne kus skály
ale ona...
dopadla spíš jako když v obchodě se suvenýry
honí prodavač malého kapsáře
a ten vystrašený průvan shodí hliněnou vázu

A jako hliněná váza rozpadla se i tahle dáma na:
- pravidelné měsíční výdaje za telefon a gigola
- trapný smích trapným šéfovým vtipům při trapných pracovních večerech
- a tisíce tabletek, přístrojů a náplastí na šťastnější život

ale kromě tohoto nenašel soudní lékař
ani po třetí důkladné pitvě vůbec nic
natož pak něco jako srdce
nepočítáme-li ovšem tu ocelovou věc
co na jeho místě ještě pořád

vytrvale

tepala

v naprosto

dokonalém

rytmu.

Soutěž

I tentokrát jsme si pro vás připravili soutěžní otázku, která se váže k obsahu Hynkovy literární přílohy. Napište nám, v jakých letech v Litoměřicích žil spisovatel a překladatel Ludvík Kundera, s nímž si v našem bulletinu můžete přečíst rozhovor.

- a) ve 40. letech
- b) ve 30. letech
- c) v 90. letech

Pište na e-mail karel.khm@seznam.cz. První tři čtenáře, kteří uhodnou odpověď, odměníme třemi knihami, jež do soutěže věnovalo nakladatelství Grafobal Pres: Kalné vody, Skryté vrstvy a Bublifuk.

KINO

Filmový klub v kině Máj

www.kinoostrov.cz

Červen

To nejlepší z archivu

- 5. 6. Krtek
- 12. 6. Zabíječ ovcí
- 19. 6. Každý pro sebe a Bůh proti všem
- 26. 6. Kámen mudrců

Červenec/srpen prázdninová přestávka

Září

Film and Music Nonstop

- 4. 9. Control
- 11. 9. Rolling Stones
- 18. 9. Across the Universe
- 25. 9. USA versus John Lennon

Každý čtvrtek od 20.00

Letní kino na ostrově

www.kinoostrov.cz

Červen

- 6. 6. Hudbu složil, slova napsal
- 13. 6. Soudný den
- 20. 6. Once
- 21. 6. Příběh zrození
- 27. 6. Bobule

Začátky projekcí v červnu budou ve 21:45,
v červenci 21:30, v srpnu 21:00, s přihlédnutím
na západ slunce

Červenec

- 1. 7. Shortbus
- 11. 7. Východní přísliby
- 15. 7. Kurz negativního myšlení
- 18. 7. Venkovský učitel
- 22. 7. Commitments
- 25. 7. Amorův úlet
- 29. 7. ...a bude hůř

Filmový festival Litoměřice poosmé

www.kinoostrov.cz

Střet realit

21. – 24. 8.

Kino Máj, Letní kino, Divadélko Minimax, Knihovna K. H. Máchy

Celovečerní filmy: Rumunsko (California Dreamin', Rekonstrukce), Francie (Orfeus, Viva Laldjérie, Americká noc), Slovensko (Slávnost v botanické zahradě, Panna Zázračnica), Česká republika (Vlčí bouda, Baron Prášil, Případ pro začínajícího kata), Německo (Fitzcarraldo, Můj milovaný nepřítel, Za hranicí ticha), Velká Británie (Tristram Shandy), Polsko (Náhoda, fantasy trilogie Piotra Szulkina), Temný obraz, Horší už to nebude, Muž, který spadl na Zem, Svatá Klára

Dokumentární filmy: Klíč k určování trpaslíků, Slávnost osamelej palmy, Bezesné noci

Krátké filmy: FAMU, VŠMU, AniFest, FreshFilm, Shortfilm

Komponované bloky: Anime, Kyberpunk

Koncerty: Voices (Pavla Milcová, Peter Binder, Jaromír Honzák, Martin Zbrožek), Nana Zorin

Divadla: Černí šviháci (Bílí andělé pijí tesavelu)

Literatura: česko-rumunské autorské čtení

Pro děti: divadelní představení, páteční setkání se spisovatelkou Lucií Seifertovou

Filmový festival Litoměřice poosmé v Knihovně K. H. Máchy

22. 8.

10:00 Beseda s autorkou obrázkových knih pro děti Lucií Seifertovou a projekce animovaných filmů pro nejmenší

15:00 – 18:00 Blok krátkých filmů (Vysoká škola múzických umění Bratislava a další)

23. 8.

15:00 Vládneme, nerušit + Bezesné noci a debata s tvůrci filmů (Tomáš Kudrna, Radim Špaček)
a politickými komentátory (Erik Tabery, Respekt)

HUDBA

Rockkalich

www.ok-litomerice.cz/rkalich**Finále 3. ročníku soutěže**

26. 7. Altánek u letního kina

Vstup zdarma

Litoměřický kořen

www.koren.modryznebe.cz

4. – 5. 7.

Letní kino

Shirley Anne Hofmann (CH), Plastic People of the Universe & Agon Orchestra (CZ), Barbara Buchholz (D), Little Ballroom (FR), Guts Pie Eershot (D), Boo (CZ-AUT), DG 307 (CZ), Psí vojáci (CZ), Čači Vorba (PL), Dva (CZ), Fru Fru (CZ), V. Václavek & M. Dvořáček (CZ), Jan Budař & Eliščin Band (CZ), Neočekávaný dýchánek (CZ), Traband (CZ), Rudovous (CZ), MCH Band (CZ), Ciment (CZ), Jiří Konvrzek (CZ)

Vstupenky budou stát do 3. 7. 450 Kč (předprodej: Knihkupectví Jonáš)**Vstupné na místě 500 Kč / jednodenní 300 Kč**

Severní vítr

www.severnivitr.cz

2. 8.

Areál výstaviště Zahrada Čech

Stage 1: War from a Harlots Mouth (D), Fall of Serenity (D), Silent Decay (D), Arcadia (IT), Stonecutters (IT), Madcult (SK), The Switch, Com@posed, Magma Hotel, Scream of the Lambs, Shogun Tokugawa, Existence, Psycho Radio, Fourth Face, Bahrainn, Anime Torment, Paralysis, Ignorance

Stage 2: Illuminatica a Jana Kratochvílová (UK), Bačova Fujara (SK), Jaksi Taksi, NVÚ, Volant, Dorian Grey's Prostitutes, Uraggan Andrew, Totální nasazení, Zpraku!, Punk Floid, vítěz soutěže RockKalich 2008

Latino stage: DJ Pedro Rodriguez (Kuba), DJ Osama (Angola), DJ Ciza, DJ Stork**D'N'B stage:** Šakal Crew

+ Adrenalinové atrakce a exhibice, Sony gamezone aréna

Vstupné v předprodeji do 1. 8. 220 Kč

ČAJOVNA HÓRA

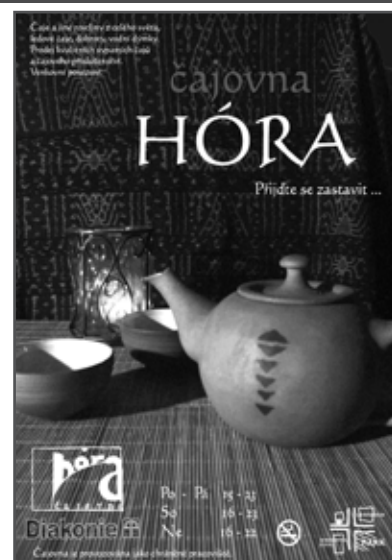
www.diakoniecceltm.cz/cajovna-hora

Čajovna Hóra vytváří přirozenou alternativu pro setkávání a odpočinek všech, kdo hledají klidný, střízlivý, nezakouřený prostor. Příjemné prostředí vybízí ke zpomalení, zastavení, oddechu.

Individuálně řešená zákoutí zajišťují potřebné soukromí. Za příhodného počasí slouží k posezení i malá terasa a zahrada. Čajovna nabízí zaměstnání lidem se zdravotním omezením.

Čajovna nabízí:

- široký výběr čajů a nálevů
- studené nápoje – běžné i méně běžné
- dobroty i něco málo k snědku
- vodní dýmky míru a pohody (tabáky ovocné i čistě bylinné)
- společenské hry, čtivo klasické i periodické
- prodej čerstvých sypaných čajů od seriózních dovozců
- prodej kvalitního čajového příslušenství a vodních dýmek

Knihovna
K. H. Máchy
Litoměřice

Rock Kalich 2008

III. ročník

**26. 7.
Střelecký
ostrov**

Soutěžní přehlídka
rockových amatérských i poloprofesionálních kapel

Semifinále:
24. 5., 21. a 27. 6.
New hard rock café Dynamo od 20:00 h

www.ok-litomerice.cz/rkalich

LITOMĚŘICKÝ KOREN

alternative - folklore - world music - classical music...

POŘÁDÁ AGENTURA MODRÝ Z NEBE

4.-5. 7. 2008

**LETNÍ KINO
LITOMĚŘICE**

WWW.MODRYZNEBE.CZ

BARBARA BUCHHOLZ (D)
ČAČI VORBA (PL)
LITTLE BALLROOM (FR)
GUTS PIE EARSHOT (D)
SHIRLEY ANNE HOFMANN (CH)

DG 307

PSÍ VOJÁCI

JAN BUDAŘ & ELIŠČIN BAND

NEOČEKÁVANÝ DÝCHÁNEK

V. VÁCLAVEK & M. DVOŘÁČEK

TRABAND

RUDOVIOUS

MCH BAND

J. KONVRZEK

CIMENT

FRU FRU

DVA

BOO (CZ-AUT)

PLASTIC PEOPLE OF THE UNIVERSE

& AGON ORCHESTRA - vlaková opera

VSTUPNÉ: Předprodej přes festivalové stránky
Litoměřice: hospoda U letního kina a knihkupectví Jonas
Praha: POLIPET - Dittrichova 13, Praha 2
do 31. 5. - 400,- Kč / do 3. 7. - 450,- Kč
Předprodej v síti Ticketportal.cz
do 31. 5. - 390,- Kč / do 3. 7. 440,- Kč + poplatky
NA MÍSTĚ: 500,- Kč / jednodenní: 300,- Kč
Děti do 15 let v doprovodu rodiče zdarma

DIVADLO LÍŠEŇ / VÝTVARNÝ WORKSHOP PRO DĚTI I DOSPĚLÉ / PRODEJ KNIH, CD, KERAMIKY, ČAJOVNA... VÍCE NA WWW.MODRYZNEBE.CZ

Festival finančně podpořili
Ministerstvo kultury ČR
Město Litoměřice

Ústecký kraj

KF

TOUŽEBNÝ
KURZ PRÁCE S
FOTOGRAFIÍ

SEC
Expert s.r.o.

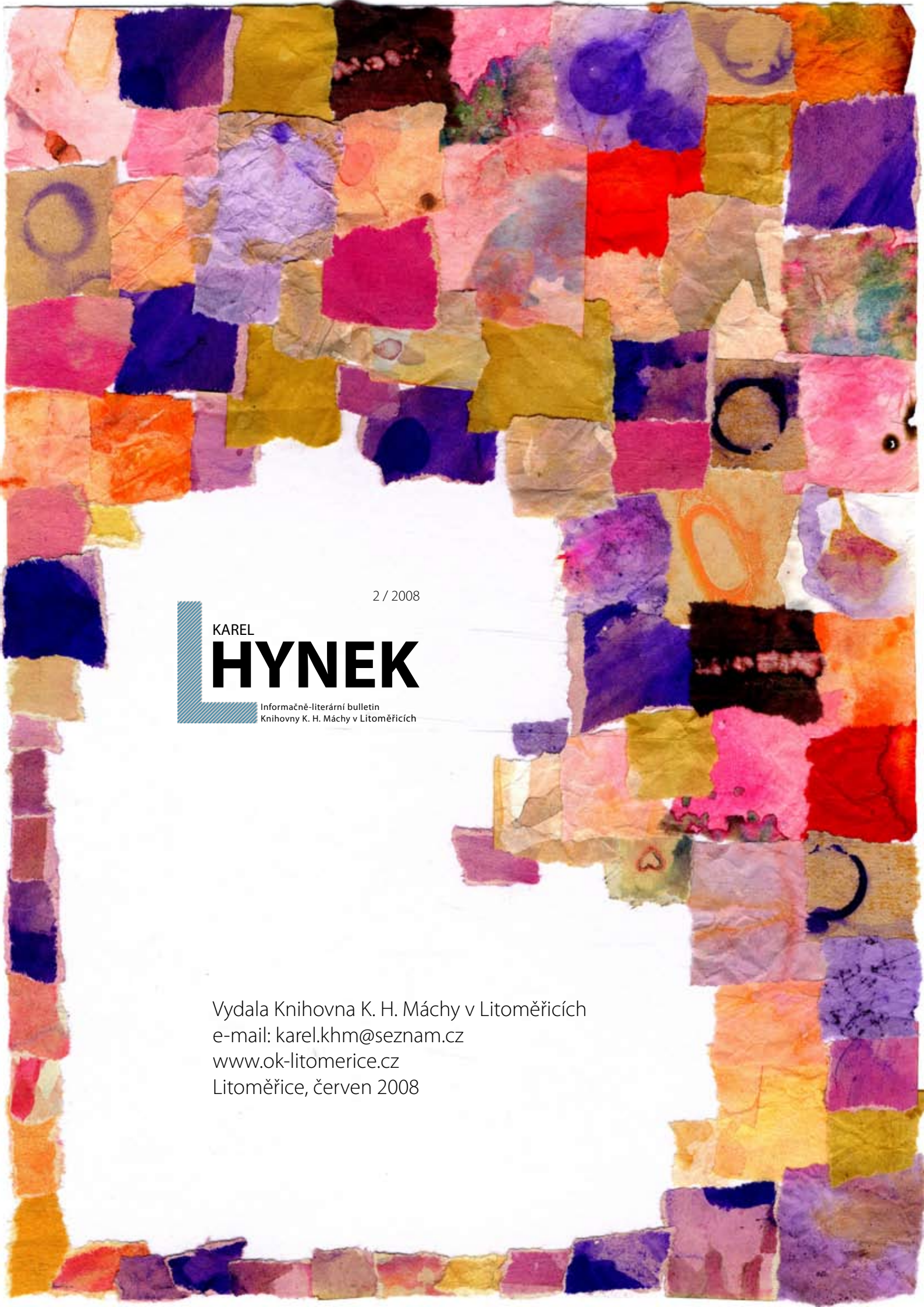
Zlatoprávek
11

Festival mediálně podpořili
DNES

Vltava
www.vltava.cz

welt
ruf

PREHELY
free music.cz

2 / 2008

KAREL

HYNEK

Informačně-literární bulletin
Knihovny K. H. Máchy v Litoměřicích

Vydala Knihovna K. H. Máchy v Litoměřicích
e-mail: karel.khm@seznam.cz
www.ok-litomerice.cz
Litoměřice, červen 2008